

**DOKUMENT EVROPSKÉ BANKY
PRO OBNOVU A ROZVOJ**

**STRATEGIE PRO
ČESKOU REPUBLIKU**

schválená dozorčí radou dne 4. října 2005

Překlad anglického originálu tohoto dokumentu byl EBRD pořízen pouze pro usnadnění četby jejím čtenářům. EBRD vynaložila veškeré přiměřené úsilí na zajištění věrnosti překladu, nicméně nezaručuje ani netvrdí, že tento překlad je přesným převodem originálu. Čtenáři se na znění tohoto překladu mohou spoléhat pouze na své vlastní riziko. EBRD ani její zaměstnanci a zástupci nenesou za žádných okolností vůči čtenářům ani jiným osobám odpovědnost za jakoukoli nepřesnost, chybu, opomenutí, vynechávku, vadu a/nebo jinou změnu obsahu překladu, ať už k nim dojde z jakéhokoli důvodu, a neodpovídají ani za škody z toho plynoucí. V případě nesouladu nebo protichůdnosti anglické verze a překladu je za správnou považována anglická verze.

OBSAH

OBSAH	2
ZKRATKY	3
SHRNUTÍ	4
1. PORTFOLIO BANKY	7
1.1 PŘEHLED DOSAVADNÍCH AKTIVIT	7
1.2 REALIZACE PŘEDCHOZÍ STRATEGIE PRO ČR	9
1.3 VLIV PORTFOLIA BANKY NA TRANSFORMACI EKONOMIKY A PONAUCENÍ Z PROJEKTŮ 10	
1.3.1 Relevance předchozích strategií pro ČR a jejich vliv na transformaci ekonomiky	10
1.3.2 Několik ponaučení	12
1.4 FINANČNÍ VÝSLEDKY SOUČASNÉHO PORTFOLIA	12
1.5 MOBILIZACE DALŠÍCH INVESTORŮ NA SPOLUFINANCOVÁNÍ	13
2. PRACOVNÍ PODMÍNKY	13
2.1 POLITICKÉ PROSTŘEDÍ	13
2.2 REFORMNÍ PROSTŘEDÍ OBECNĚ	13
2.2.1 Makroekonomické podmínky ovlivňující projekty banky	14
2.2.2 Úspěchy a výzvy přechodu k tržní ekonomice	15
2.3 PRÁVNÍ PROSTŘEDÍ	20
3. STRATEGICKÁ ORIENTACE	20
3.1 PRIORITY EBRD NA OBDOBÍ REALIZACE STRATEGIE	20
3.2 POTENCIÁLNÍ PROBLÉMY JEDNOTLIVÝCH SEKTORŮ A CÍLE BANKY	21
3.2.1 Finanční sektor	21
3.2.2 Podnikatelský sektor.....	22
3.2.3 Infrastruktura a životní prostředí	22
4. SPOLUPRÁCE S EU A DALŠÍMI MEZINÁRODNÍMI FINANČNÍMI INSTITUCEMI	23
PŘÍLOHA 1: POČET PODEPSANÝCH PROJEKTŮ NA ROK	24
PŘÍLOHA 2: ČISTÝ SOUHRNNÝ OBCHOD V ČLENĚNÍ DLE ODVĚTVÍ	26
PŘÍLOHA 3: VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZATELE	27
PŘÍLOHA 4: VÝSLEDKY HODNOCENÍ PROBLÉMŮ PŘI PŘECHODU NA TRŽNÍ HOSPODÁŘSTVÍ (2005)	28
PŘÍLOHA 5: SROVNÁVACÍ UKAZATELE STRUKTURÁLNÍ ZMĚNY	30
PŘÍLOHA 6: HODNOCENÍ POLITICKÝCH A SOCIÁLNÍCH PODMÍNEK ..	31
PŘÍLOHA 7: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	36
PŘÍLOHA 8: BILATERÁLNÍ POMOC	38
PŘÍLOHA 9: HODNOCENÍ OBCHODNÍHO PRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY ...	39

ZKRATKY

a.s.	akciová společnost
ATC	Assessment of Transition Challenges – Hodnocení stavu přechodu k tržnímu hospodářství
ČEZ	České energetické závody (největší česká energetická společnost)
ČNB	Česká národní banka
ČSOB	Československá obchodní banka
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
DHL	Logistická společnost
EK	Evropská komise
ECB	Evropská centrální banka
EIB	Evropská investiční banka
ERMII	Exchange Rate Mechanism II. (Evropský mechanismus směnných kurzů II.)
ESCO	Energy Savings Company (podnik energetických úspor)
ETS	systém obchodování s emisními povolenkami
EU	Evropská unie
EUR	euro
FDI	přímé zahraniční investice
HDP	hrubý domácí produkt
HNP	hrubý národní příjem
GSM	globální systém mobilní komunikace
IAIS	Mezinárodní asociace orgánů dohledu v pojišťovnictví
IFC	mezinárodní finanční korporace
IFI	mezinárodní finanční instituce
IMF	Mezinárodní měnový fond
IOSCO	Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry
IPB	Investiční a poštovní banka
IPO	primární emise akcií
IPPC	integrovaná prevence a omezování znečištění
IT	informační technologie
KBC	belgická banka (vlastník ČSOB)
KCP	Komise pro cenné papíry
KDU-ČSL	Křesťansko-demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MD	Ministerstvo dopravy a komunikací
MICR	Ministerstvo informatiky ČR
MSP	malé a střední podniky
NBFI	nebankovní finanční instituce
ODS	Občanská demokratická unie
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OKD	Ostravsko-karvinské doly
PAYG	přůběžný penzijní systém (Pay As You Go)
PPP	partnerství veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership)
SKV	Siemens Kolejová vozidla
SMP	podnik s významnou tržní silou (Significant Market Power)
UCITS	subjekty kolektivního investování obchodovatelných cenných papírů
USD	americký dolar

SHRNUTÍ

České republice se i nadále daří plnit podmínky stanovené článkem 1 Zakládací smlouvy banky. V uplynulých patnácti letech Česká republika dosáhla významného pokroku v procesu přechodu na tržní hospodářství: 85 % hospodářských aktivit vykonávají soukromé subjekty, ceny byly do velké míry liberalizovány, začala fungovat otevřená obchodní výměna a zahraniční investoři se nemusí potýkat s žádnými velkými překážkami.

Makroekonomické prostředí se v poslední době zlepšilo. V roce 2004 ekonomika zaznamenala růst o 4,4 %, tedy nejvíce od roku 1996, přičemž se očekává, že v roce 2005 tempo růstu dosáhne pěti procent. Celkový deficit veřejných financí oproti roku 2003, kdy činil 11,7 %, v roce 2004 prudce poklesl na 3,3 %. Hlavní příčinou tohoto velkého poklesu byly převážně jednorázové faktory, jako např. značně snížené rozpočtové výdaje v roce 2004 nutné na krytí restrukturalizace bankovního sektoru a vyšší daňové příjmy. Podle prognóz by měl deficit zůstat i v období platnosti další strategie poměrně výrazný, tj. pohybovat se v rozmezí tří až pěti procent HDP, což je nad povolenou hranici rozpočtového deficitu zemí účastnících se Evropského mechanismu směnných kurzů II. (ERMII) a maastrichtských kritérií. Deficit běžného účtu v roce 2004 klesl na 5,2 % HDP, převážně díky rostoucímu vývozu. Čistý objem přímých zahraničních investic (FDI) se v roce 2004 oproti roku 2003 více než zdvojnásobil a dosáhl 3,9 miliard USD, přičemž se očekává, že tento rok objem FDI ještě dále vzroste. Nezaměstnanost v roce 2004 zůstala na úrovni zhruba 8,3 procenta.

V oblasti reforem vláda pokračovala s privatizací několika významných podniků a celý privatizační proces se blíží ke konci. V poslední době tak byl například dokončen odprodej Unipetrolu polskému PKN Orlen, dále prodej Českého Telecomu španělské firmě Telefonica (druhá největší privatizační transakce) a firmy Vítkovice Steel ruskému Evraz Holding. Pokračuje i restrukturalizace státních podniků v oblasti železniční dopravy a energetiky. Pokroku bylo rovněž dosaženo při zlepšování podnikatelského prostředí v zemi, včetně zjednodušení zápisu do obchodního rejstříku.

Ačkoli politické klima v České republice nebylo v poslední době příznivé a příští rok proběhnou volby, odpovědná místa jsou si vědoma toho, že pro další zvýšení konkurenceschopnosti země a aktivní kontrolu rozpočtového deficitu je třeba provést sérii klíčových reforem. Při pohledu do budoucnosti se jako zatím nevyřešené problémy jeví:

- Zlepšování podnikatelského prostředí (konkrétně vymáhání zákona v obecné rovině, udělování licencí a povolení a přijetí zákona o konkurzním řízení). Do této oblasti spadá i nutnost zvýšit transparentnost při udělování veřejných zakázek, včetně těch udělovaných na úrovni obcí a v rámci privatizace, a dále pak budování takového prostředí, kde by se vedl účinný boj proti korupci.
- Fiskální reformy zaměřené na nedostatky důchodového systému, neefektivní aspekty systému zdravotnictví a sítě sociálního zabezpečení prováděné za účelem snížení fiskálního deficitu pod hranici stanovenou maastrichtskými kritérii. Podíl veřejných

výdajů na státní podporu stavebního spoření a hypoték, zdravotnictví, vzdělávání, bydlení, sociální zabezpečení a veřejných sociálních programů Českou republiku i nadále řadí mezi země na vrcholu žebříčku OECD. Je třeba, aby pokračovala územněsprávní reforma, tak aby se vyjasnila pravidla financování místní samosprávy.

- Je nutno zaměřit více pozornosti na podnikání v zemědělství a na venkovské oblasti obecně. Zpracovatelé zemědělských produktů potřebují ještě dále zvýšit efektivitu a standardy své práce. Některé z největších podniků tohoto sektoru i nadále postrádají dobrou organizační strukturu zajišťující řádnou správu a řízení. Zemědělství má k dispozici jen omezený objem finančních zdrojů.
- Klíčem k řešení průběžně vysoké nezaměstnanosti je vytváření alternativních pracovních příležitostí. Více pozornosti ve smyslu nabídky dostupných finančních nástrojů a zlepšování prostředí, v němž se pohybují, by se mělo dostat českým malým a středním podnikům (MSP). Tyto podniky trpí i nadále omezeným přístupem ke kapitálu jako zdroji financování a vstup na burzu je pro ně obtížný.
- Prioritou rovněž zůstává účinné využívání energie. Česká republika ratifikovala Kjótský protokol a účastní se systému obchodování s emisními povolenkami EU (ETS). Přesto je v porovnání s ostatními zeměmi energetická náročnost i nadále vysoká.
- I nadále je třeba zlepšovat dopravní infrastrukturu. Pokračuje restrukturalizace železnic, ale účast soukromého sektoru zůstává stále omezená (např. na místních spojích osobní dopravy). Vláda se pokusila udělit pouze jednu koncesní smlouvu na stavbu dálnice (D47), navíc tento pokus byl neúspěšný.

Ke dni 31.8. 2005 banka poskytla 1,007 miliard EUR na 50 přímých a 39 regionálních projektů, čímž se na dané projekty podařilo získat dalších 3,585 miliard EUR od investorů a spolufinancujících subjektů. I když se v roce 2005 očekává jen omezený počet nových projektů, banka může i v tomto strategickém období hrát významnou roli tím, že se bude zaměřovat na vybrané projekty přispívající k přechodu k tržní ekonomice, v nichž její účast může představovat přidanou hodnotu.

Aktivity banky v České republice se budou odvíjet od následujících operačních cílů:

- Pokračovat v úzké spolupráci s místně působícími finančními institucemi na financování malých a středně velkých podniků a malých obcí se zaměřením na venkovské oblasti.

- Poskytovat produkty s vyšší mírou rizika např. formou kapitálových účastí a strukturovaných úvěrů s cílem podpořit růst místních společností včetně jejich expanze do jiných zemí. Podporovat přímé zahraniční investice středně velkých podniků v regionech s vyšší nezaměstnaností rizikovějšími produkty, které nenabízí soukromý sektor.
- Podílet se na omezeném počtu vysoce kvalitních partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) v oblasti infrastruktury v součinnosti s Fondem soudržnosti a Strukturálními fondy EU.
- Identifikovat a financovat projekty zaměřené na energetické úspory a obnovitelné zdroje energie.

Banka i nadále zajistí, aby všechny projekty EBRD v České republice splňovaly zásady zdravého bankovníctví, měly vliv na přechod k tržnímu hospodářství, měly přidanou hodnotu, řídily se Ekologickými postupy EBRD a v relevantních případech měly vlastní Ekologické akční plány.

1. PORTFOLIO BANKY

1.1 Přehled dosavadních aktivit

Ke konci srpna 2005 představovaly kumulativní závazky EBRD v České republice 1,007 miliard EUR (včetně započtení příslušných částí regionálních projektů), což je 3,6 % čistého objemu celkových kumulativních závazků EBRD. K těmto poskytnutým zdrojům banka napomohla aktivovat pro dané projekty dalších 3,6 miliard EUR od spoluinvestorů, což představuje multiplikátor 3,52.

V následující tabulce je uveden přehled současného portfolia banky v ČR (k poslednímu srpnu 2005) v členění podle odvětví. Objem 488,2 milionů EUR představuje 3,2% celkového portfolia banky. Poměr investic do projektů v soukromém a veřejném sektoru představoval 100 %, stejně jako poměr státem nezaručených a zaručených investic, jelikož jediný státem garantovaný úvěr byl již splacen.

Tabulka č. 1: Současné portfolio v členění podle odvětví (včetně započtení příslušných částí regionálních projektů)

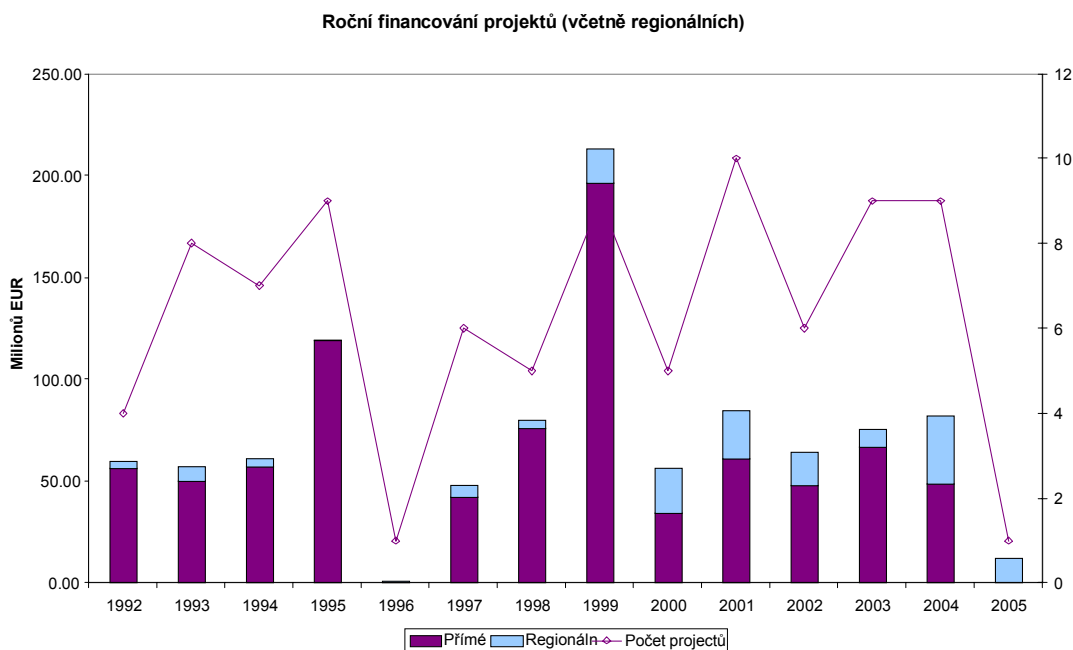
(ke dni 31.8. 2005)

Sektor	Počet projektů	Zdroje z EBRD (mil. EUR)	Podíl v portfoliu (%)
Průmysl obecně	2	42,6	8%
Průmysl a obchod	15	96,6	20%
Zemědělství	4	18,0	
Nemovitosti, cestovní ruch a přeprava	8	74,0	
Telekomunikace, informatika & média	3	4,6	
Finanční instituce	39	305,9	63%
Vlastní jmění banky	1	117,4	
Bankovní půjčky	8	50,8	
Nebankovní finanční instituce	8	62,9	
Fondy kmenových akcií	22	74,8	
Infrastruktura	6	45,3	9%
Doprava	1	3,8	
Obecní & ekologická infrastruktura	2	25,3	
Energetická účinnost	2	15,2	
Energetika	1	1,0	
CELKEM	62	488,2	100%
z toho dluh	24	245,6	50%
z toho kmenový kapitál	36	235,3	49%
z toho záruky	2	7,3	1%
z toho soukromé	62	488,2	100%
z toho státní	0	0,0	0%
z toho přímé	24	379,4	78%
z toho regionální	38	108,8	22%
z toho státem nezaručené	62	488,2	100%
z toho státem zaručené	0	0,00	0%

Velká část současného portfolia (63 %) má vazbu k finančnímu odvětví, což odráží významnou roli EBRD při privatizaci českého bankovního sektoru, podporu poskytovanou financování malých a střední podniků (MSP) formou úvěrových rámců, ale i nebankovních finančních institucí a fondů rizikového kapitálu. Projekty v oblasti průmyslu a obchodu představují 20 % portfolia, obecné investice do průmyslu představují 8 %. Do infrastrukturních projektů banka investovala 9 % portfolia, což odráží skutečnost, že velká potřeba financování v tomto sektoru je primárně uspokojována komerčními bankami a půjčkami EIB, které často spoléhají na záruky státu.

Graf 1 zobrazuje historii aktivit EBRD v ČR ve smyslu počtu podepsaných projektů a ročně investovaných částek (v roce 1991 nebyl podepsán žádný projekt). Zpočátku přesahovaly vynaložené prostředky roční objemy 50 milionů EUR, přičemž roku 1995 přišlo výjimečné zvýšení na 124 milionů EUR. V letech 1996-1997 se naplno projevíly obtíže českého průmyslu a navíc neprobíhaly žádné privatizace, banka tedy nenacházela dostatek opodstatněných příležitostí pro investice. Počínaje rokem 1998 se situace opět změnila, byla zahájena privatizace bank a zavedeny investiční pobídky pro zahraniční investory, které je motivovaly k hledání investičních příležitostí v ČR. Projekty banky z posledních let jsou většinou menší, pokrývají širší škálu ekonomických odvětví a tím dokládají pružnost banky v nabídce nových produktů reagujících na měnící se potřeby českého hospodářství. Průměrné objemy za období let 2001-2004 jsou v zásadě vyrovnané a pohybují se v úrovni 76 milionů EUR (podrobnější údaje k projektům viz Příloha 1).

Graf 1:

1.2 Realizace předchozí strategie pro Českou Republiku

Činnost dle poslední Strategie pro ČR byla rozvíjena v prostředí velké konkurence na trhu s přemírou likvidity. Díky svému inovativnímu přístupu byla EBRD schopna i nadále plnit své poslání a zajišťovat financování různým odvětvím hospodářství, speciálně pak segmentu MSP. Strategie pro ČR na rok 2003 formulovala následující strategické priority EBRD v České republice:

- Rozvoj širšího spektra finančních produktů se zaměřením na MSP –buď přímo nebo skrze místní finanční instituce;
- Podpora restrukturalizace a konsolidace soukromého sektoru v ČR především formou investic do vlastního jmění; podpora přímých zahraničních investic;
- Podpora investic do infrastruktury prostřednictvím finančních struktur nevyžadujících státní záruky a podpora zapojení soukromého sektoru v projektech zaměřených na životní prostředí a infrastrukturu.

Od roku 2003 banka podepsala 20 projektů (včetně odpovídajících regionálních projektů), představujících závazky v celkové výši zhruba 157 milionů EUR. Přestože nové projekty jsou spíše menšího rozsahu, představují optimální směsici produktů pro konkurenční prostředí českého trhu (kapitálové účasti, podřízené úvěry, financování akvizic a úvěrové rámce pro MSP).

Nejvýznamnější příspěvek banky z hlediska financování byl v poskytování kapitálových účastí a obdobných typů financování českým společnostem včetně MSP. Banka navíc MSP dokázala podpořit i nepřímo, prostřednictvím úvěrových rámců pro banky a leasingové společnosti. Očekává se, že další dohody o úvěrových linkách budou podepsány i v průběhu roku 2005. Za účelem posílení kapitálové struktury byl rovněž poskytnut podřízený dluh jedné menší bance.

V oblasti restrukturalizace soukromého sektoru v ČR se bance ve spolupráci se strategickým investorem podařilo zapojit do velmi úspěšného projektu restrukturalizace české průmyslové společnosti, která prošla konkursem. Banka se podílela i na financování expanze třetího mobilního operátora, čímž současně přispěla k podpoře konkurence v tomto odvětví. EBRD poskytla dlouhodobé kapitálové financování zahraničnímu investorovi, který nově vstoupil na český trh, a podpořila tímto způsobem renovaci několika železničních stanic.

V uplynulých dvou letech se bance naopak přes soustředěné úsilí nedařilo zapojit se do financování infrastrukturních projektů realizovaných v České republice. Důvodem bylo pokračující financování rozsáhlých silničních a železničních projektů ze státního rozpočtu a úvěrů EIB bez využití partnerství veřejného a soukromého sektoru. Banka zkoumala možnosti financování místní samosprávy v návaznosti na Strukturální fondy EU, ale zatím v této oblasti neuspěla, zejména kvůli malému objemu komerčního financování, které je pro jednotlivé projekty nutné. Místní banky nabízejí obcím financování za velmi nízké sazby (marže se pohybuje pod 0,01 %).

1.3 Vliv portfolia banky na transformaci ekonomiky a ponaučení z projektů

1.3.1 Relevance předchozích strategií pro ČR a jejich vliv na transformaci ekonomiky

Finanční sektor

V uplynulém desetiletí banka hrála významnou roli přispívající k celkovému rozvoji bankovního sektoru díky své zásadní úloze při privatizaci dvou velkých bank (České spořitelny a ČSOB). Principiální dialog mezi EBRD a zahraničními investory na straně jedné a českými úřady na straně druhé přispěl k restrukturalizaci bankovního sektoru. V případě České spořitelny (ČS), jedné z největších českých bank, EBRD ještě před privatizací získala akciový podíl se záměrem vylepšit bilanci spořitelny a přispět ke zlepšení zásad dobré správy a řízení společnosti. ČS byla úspěšně zprivatizována Erste Bank a EBRD svůj podíl v roce 2002 odprodala. V případě ČSOB banka usnadnila poslední fázi privatizace odkupem podílu slovenské vlády. EBRD sehrála významnou roli i při stabilizaci ČSOB po převzetí části aktiv ohrožené IPB následujícím po zásahu vlády.

Projekty v nebankovním finančním sektoru zahrnují minoritní podíly v jednom penzijním fondu a dvou pojišťovnách a dále zakládající podíl ve dvou vzájemných fondech řízených Českou spořitelnou, jež jsou zaměřeny na investice do akcií a dluhopisů.

Dostupnost financování pro malé a střední firmy se zvýšila i díky úvěrovým linkám, které byly poskytnuty EBRD třem bankám a dvěma leasingovým společnostem v rámci programu podporovaného EU. Banka sehrála významnou roli při vzniku odvětví rizikového kapitálu a díky své zakládající roli v řadě fondů rizikového kapitálu zaměřených jak na ČR, tak i na celý region, je rozhodujícím investorem v tomto segmentu. Pokračující podpora banky tomuto odvětví je klíčová rovněž pro financování pro tzv. druhé generace fondů, což se projevilo i při několika upisováních nového kapitálu do těchto fondů v letech 2003-2004.

Celkově lze konstatovat, že role banky při podpoře transformace finančního sektoru k tržní ekonomice byla významná.

Podnikatelský sektor

Na počátku devadesátých let byla banka úspěšná v průmyslových projektech a projektech v podnicích zpracovávajících zemědělské produkty (Čokoládovny, Cukrovar Dobruška, Karosa, Barum, Sepap). EBRD se v té době snažila přivést do místních firem zahraniční investory. V několika společnostech vlastněných místními subjekty se projevil výrazné obtíže, což následně vyústilo do vysokého objemu ohrožených aktiv (Korado, Škoda) a značných nákladů nutných na jejich restrukturalizaci.

O něco později banka úspěšně podporovala přímé zahraniční investice vedoucí k restrukturalizaci českých firem. Banka například financovala akvizici velkých českých sladoven, které v té době byly v konkurzu, firmou Soufflet a tím napomohla zabránit tomu, aby domácí dodavatelé sladu museli skončit svou činnost. Kapitálová účast na restrukturalizaci českého výrobce kolejových vozidel, rovněž v konkurzu, firmou Siemens přispěla k udržení kvalifikovaných pracovních míst a dalšímu rozvoji zmíněného podniku.

V telekomunikačním sektoru banka poskytla kapitál pro financování třetího mobilního operátora. V loňském roce pak tento operátor vydal své dluhopisy sloužící k jeho další expanzi, což napomohlo zvýšení konkurence v tomto sektoru. Ke konsolidaci sektoru banka přispěla i financováním akvizice jedné kabelové televize.

Angažovanost EBRD v sektoru nemovitostí přilákala na trh další spolufinancující investory, v současnosti napomáhá rozvíjet sekundární trh s nemovitostmi.

Několik fondů rozvojového a rizikového kapitálu, operujících jak v rámci celého regionu, tak na českém trhu, které EBRD za spoluúčasti soukromého kapitálu v uplynulých letech kapitálově podpořila, dosud investovalo více než 200 milionů dolarů do zhruba 60 malých a středních podniků v ČR.

Celkový vliv banky v podpoře přechodu podnikatelského sektoru k tržní ekonomice lze hodnotit jako mírný.

Infrastruktura a životní prostředí

Jediným projektem se státní garancí, na němž se EBRD v České republice podílela, byl velký projekt v oblasti železniční infrastruktury, na němž banka v roce 1995 participovala malým podílem spolu s EIB a dalšími věřiteli.

Banka do současnosti financovala pouze jeden projekt municipální infrastruktury. Jednalo se o dlouhodobou půjčku s minimálním dopadem na rozpočet města pro Brněnské vodárny a kanalizace (BVK), která byla použita na renovovaci a rozšíření čistírny odpadních vod. V rámci tohoto projektu banka napomáhala zastupitelstvu města při změně stávající dlouhodobé koncesní smlouvy mezi městem Brnem a akciovou společností, jejímž minoritním akcionářem je zahraniční provozovatel této čistírny.

V oblasti energetických úspor byly k dnešnímu dni podepsány dva projekty: jedním z prvních projektů EBRD v tomto segmentu byl projekt Landis & Gyr, tím druhým je portfolio menších projektů místního vytápění spolufinancovaných firmou Harpen. Rozběhnutí koncepce ESCO (firma podnikající v úsporách energie) trvalo poměrně dlouho a bylo obtížné pro ni vytvořit klientskou základnu, neboť ESCO se v prvé řadě zaměřuje na veřejný sektor. Tyto dva projekty nicméně zvýšily všeobecné povědomí o koncepci ESCO.

Celkově je nutno konstatovat, že vliv banky na transformaci sektoru infrastruktury a životního prostředí byl omezený.

Celkové posouzení a zhodnocení

Celkově se potvrdilo, že strategie EBRD pro Českou republiku poměrně dobře odrážejí měnící se potřeby českého hospodářství a definují oblasti působnosti banky. Na rozdíl od očekávání se bance vzhledem k převažujícímu státnímu financování a zárukám ze strany státu nepodařilo ve větší míře financovat infrastrukturní projekty. Kromě toho komerční zdroje poměrně rychle zaplnily několik mezer na trhu identifikovaných v posledních strategiích EBRD (např. financování konsolidace českého průmyslu a financování obecních projektů).

Vliv EBRD na přechod ČR k tržnímu hospodářství je hodnocen jako umírněný.

Politický dialog

V letech 2003 a 2004 se banka podílela na politickém dialogu s Ministerstvem financí a Ministerstvem spravedlnosti. Tento politický dialog se týkal potenciální podpory přípravy nového zákona o platební neschopnosti a jeho zavádění do praxe ze strany EBRD. Tato iniciativa zatím nepřinesla žádné konkrétní výsledky, neboť neexistuje politický konsenzus o principech, na nichž by se měl tento zákon zakládat.

V roce 2005 EBRD poskytla právní technickou asistenci zaměřenou na vytvoření legislativy umožňující jednodušší a transparentnější realizaci projektů založených na principu PPP (Public Privat Partnership – partnerství privátního a veřejného sektoru). Paralelně s tím běžel další projekt technické asistence, který se na PPP zaměřoval ve srovnání stávající praxe ve střední Evropě, a to včetně České republiky, se zeměmi, v nichž je PPP běžným a dobře etablovaným mechanismem.

1.3.2. Několik ponaučení

Dosavadní zkušenosti banky v České republice přinesly řadu ponaučení. Mezi ta nejdůležitější patří:

Ukázalo se, že účast banky na vlastním jmění v českých bankách a dalších nebankovních finančních institucích úspěšně přispěla k rozvoji soukromého finančního sektoru, který dnes trhu nabízí širokou škálu finančních nástrojů. Kapitálová angažovanost banky ve fázi před privatizací může (jako v případě České spořitelny) zásadním způsobem přispět k úspěchu privatizace.

Zcela zásadní roli hrají transparentnost a dodržování zásad řádné správy a řízení podniků a standardů podnikání. Není radno podceňovat obtíže při realizaci projektů, v nichž chybí spojení se strategickým investorem, který by představoval záruku těchto zásad a postupů. Revitalizaci ohrožených firem je možno docílit především za spoluúčasti strategického partnera z oboru (Souflett, Siemens SKV).

Pozornost a podpora českým bankám prostřednictvím programu EU/EBRD pro financování malých a středních podniků přispěla ke změně postoje těchto bank k úvěrování MSP a tím pomohla zpřístupnit finanční zdroje pro tento sektor.

1.4 Finanční výkonnost současného portfolia

V posledních dvou letech byla kvalita českého portfolia stabilně velmi dobrá. Celkové riziko portfolia je na stejné úrovni jako v roce 2001 a to ve výši 4,88. V tomto období do portfolia přibyla nová, vysoce kvalitní aktiva, zatímco rizikový rating jednoho projektu poklesl ze 6 na 7.

1.5 Mobilizace dalších zdrojů spolufinancování

Bance se v rámci její činnosti v ČR podařilo zmobilizovat 3,58 miliard EUR od investorů podílejících se na spolufinancování. Celkový mobilizační faktor (projektové náklady celkem/prostředky EBRD) je 4,53.

Na spolufinancování projektů v České republice EBRD spolupracovala s více než dvaceti komerčními bankami z tuzemska i zahraničí. Mezi poslední projekty tohoto typu lze jmenovat projekt Vltava a Raiffeisenbank Česká republika. Celková výše syndikovaných úvěrů dosáhla 546 milionů EUR. Mezi finanční instituce podílející se na tomto spolufinancování patří: Česká spořitelna, ČSOB, Živnostenská banka, Komerční banka, BNP Paribas, Bank Austria Creditanstalt, Commerzbank, Credit Lyonnais/Calyon, Dexia, Deutsche Bank, EIB, ING Bank, IFC, JBIC, JAIDO, KfW, NIB Capital Bank, Norddeutsche Landesbank a Caja Madrid.

2. PROSTŘEDÍ, V NĚMŽ BANKA PŮSOBÍ

2.1. Politické prostředí

Česká republika i nadále splňuje kritéria stanovená článkem 1 Zakládací smlouvy banky. Jde o ústavní demokracii s dvoukomorovým parlamentem složeným z Poslanecké sněmovny a Senátu. Prezidenta na maximálně dvě pětiletá období volí Parlament ČR, tj. Poslanecká sněmovna a Senát v max. třech možných dvoukolových volbách, přičemž ve druhém a třetím kole voleb se snižuje počet hlasů nutných pro vítězství jednoho ze dvou kandidátů, kteří v předchozím kole získali nejvyšší počet hlasů. Václav Klaus, který dříve zastával post premiéra ČR, byl zvolen prezidentem v roce 2003, poté, co uplynulo druhé funkční období Václava Havla. Prezident, který má omezené pravomoci, mezi něž patří dohled nad zahraniční politikou státu a právo účastnit se zasedání vlády, jmenuje předsedu vlády, který následně vybírá členy svého kabinetu, jenž je pak odsouhlasen hlasováním o důvěře vládě v parlamentu. Po rezignaci Stanislava Grosse na úřad premiéra se předsedou vlády v dubnu 2005 stal Jiří Paroubek, který nyní vede koalici České strany sociálně demokratické (ČSSD) a dvou malých stran politického středu, Křesťansko-demokratické unie – Československé strany lidové (KDU-ČSL) a Unie svobody. Druhou největší parlamentní stranou je opoziční středo-pravicová Občanská demokratická strana (ODS). Další opoziční stranou je Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), která je třetí nejsilnější stranou v českém parlamentu. Soudní moc je nezávislá a vláda dodržuje lidská práva. Nad policií dozírá Ministerstvo vnitra. Česká republika se stala 1. května 2004 členem Evropské unie. Do NATO vstoupila v roce 1999. Podrobnější politická a sociální analýza následuje v Příloze 7.

2.2 Reformní prostředí obecně

Česká republika na počátku 90. let úspěšně provedla hlavní reformy procesu přechodu na tržní ekonomiku. Po měnové krizi roku 1997, reformy nabraly nové tempo – byl zahájen velmi úspěšný program investičních pobídek a došlo k restrukturalizaci a privatizaci bankovního sektoru. V posledních letech se pozornost zaměřila na přejímání unijního *acquis communautaire* a na vstup do EU (květen 2004). Od vstupu do EU došlo k

významnému posunu v procesu privatizace zbytku státních podniků (např. Unipetrolu a Českého Telecomu) a do jisté míry se zlepšil i proces při zakládání nových firem.

Mezi hlavní úkoly pro období, pro něž platí tato strategie, patří: i) další pokračování podnikové restrukturalizace a zvýšení mobility na trhu práce; ii) pokračující zlepšování podnikatelského prostředí a snižování korupce, zejména přijetím nového zákona o konkurzu a vyrovnání, zjednodušením daňové legislativy, zvýšením transparentnosti veřejné správy a zlepšením celkového právního prostředí a iii) zahájení komplexní reformy vzdělávání, zdravotnictví, sociálního zabezpečení a důchodového systému, tak aby veřejné rozpočty a výše zadlužení byly ve střednědobém horizontu udržitelné.

2.2.1. Makroekonomické podmínky ovlivňující činnost banky

Ekonomika v roce 2004 rostla tempem 4,4 % ročně, tedy nejrychleji od roku 1996 (viz Příloha 4 uvádějící tabulku s Vybranými ekonomickými ukazateli). V prvním čtvrtletí roku 2005 se tento růst udržel na solidních 4,7 % a ve druhém čtvrtletí na 5,1 %. Růst byl převážně tažen výrazným růstem vývozu a významným posilováním investic do výrobních aktiv. Soukromá a státní spotřeba zůstaly střídme. Udržení této míry růstu ve střednědobé perspektivě bude záviset na vývoji v EU, na míře a rychlosti fiskální adaptace a na zlepšování prostředí pro podnikání.

Inflace se dle očekávání od poloviny roku 2004 zvýšila a v prosinci 2004 dosáhla 2,8 % (na konci roku 2003 to přitom bylo 1,0 %). To bylo způsobeno především daňovými změnami prováděnými v průběhu roku 2004. Od konce roku 2004 však inflace klesala a v srpnu roku 2005 spadla pod dvě procenta. Úrokové sazby ČNB se nyní ocitly o 0,025 % pod sazbami ECB. Vývoj směnného kurzu se bude i nadále řídit velkými transakcemi na kapitálovém účtu, vývojem politické situace a spekulativními nákupy a prodeji předcházejícími přijetím Eura. Společná strategie, kterou si vláda a ČNB vytvořily pro přijetí Eura je zaměřena na vstup do EMU v letech 2009-2010. Očekává se další zhodnocování reálného směnného kurzu, jakkoli se ve střednědobé perspektivě do vstupu do ERMII dá očekávat jisté kolísání.

Nezaměstnanost (která v roce 2004 dosáhla 8,3 %) a nemzdové pracovní náklady jsou i nadále vysoké. V míře nezaměstnanosti a nedostatku kvalifikované pracovní síly i nadále přetrvávají velké regionální rozdíly. K řešení problému velkých regionálních rozdílů, rostoucí nezaměstnanosti mladých lidí a dlouhodobé nezaměstnanosti, nesouladu mezi nabízenou a požadovanou kvalifikací a malou mobilitou pracovní síly je zapotřebí dalších reforem. Vláda tyto problémy začala řešit omezováním růstu sociálních dávek. Krom toho v červenci 2005 oznámila snížení dávek odvíjejících se od životního minima, aby tím podnítila aktivnější přístup k hledání zaměstnání. Současně je ovšem pro větší pracovní mobilitu nezbytná reforma regulovaných nájmu, zlepšení dostupnosti oblastí s vysokou nezaměstnaností silničnickými komunikacemi a investice do staré bytové zástavby.

Celkový dluh veřejných rozpočtů od roku 2003, kdy představoval 11,7 % prudce klesl na tři procenta v roce 2004. Zasloužily se o to především jednorázové faktory jako např. to, že oproti roku 2003 v roce 2004 výrazně poklesly náklady na restrukturalizaci bankovního sektoru, ale i nová rozpočtová pravidla umožňující převedení nevyčerpaných

přidělů do dalšího roku. V důsledku vyšších příjmů státního rozpočtu a změn v daňovém systému se rovněž snížil deficit státního rozpočtu. Podle současných plánů by se měl celkový deficit veřejných rozpočtů zvýšit o 1,5 až dva procentní body, čímž by v roce 2005 dosáhl 4,5-5 % HDP. Vláda by tím podpořila prorůstové trendy ekonomiky, ačkoli MMF vládu nabádá k tomu, aby všeobecný dluh veřejných rozpočtů udržela na loňské úrovni, a tím minimalizovala makroekonomická rizika. Letošní trend zatím skutečně nasvědčuje tomu, že deficit může tentokrát narůst o něco méně. Vedle toho jsou však ve střednědobém horizontu zapotřebí zásadní fiskální reformy, které by pomohly čelit důsledkům vyplývajícím z rychlého stárnutí populace. Poslední dobou se debaty o fiskálních reformách soustředily na snížení výdajů na sociální zabezpečení, reformu důchodového a zdravotnického systému a další snižování přímých daní. K provedení fiskální reformy však chybí jak politický konsenzus, tak podpora obyvatelstva. Dluh veřejných rozpočtů se od roku 2000 více než zdvojnásobil a na konci roku představoval 37,4 % HDP.

Deficit běžného účtu se roku 2004 snížil na 5,2 % HDP, převážně v důsledku poklesu deficitu obchodní bilance pod jedno procento HDP následujícím po výrazném růstu vývozu. Bilance příjmů, skládající se převážně z reinvestic zisků a dividend firem v rukou zahraničních vlastníků, dále narostla na 5,1 % HDP. Meziroční nárůst čistých přímých zahraničních investic (FDI) byl v roce 2004 více než dvojnásobný (3,9 miliard USD). V roce 2005 se očekává, že v souvislosti s posledními privatizacemi úroveň čistých přímých zahraničních investic vzroste ještě výrazněji (očekává se 8,5 miliard USD). Zahraniční zadlužení se do konce roku 2004 zvýšilo na zhruba 42 % HDP. Devizové rezervy v roce 2004 stále ještě přesahovaly výši čtyřměsíčního dovozu.

Rekordní příliv FDI by se měl ve střednědobé perspektivě promítnout do silného růstu HDP. Současně se očekává, že spotřební ceny a směnný kurz zůstanou stabilní. Tento současný růst však nebyl dosud podepřen zásadními reformami. Hlavním a stále přetrvávajícím makroekonomickým rizikem zůstává především pomalé tempo fiskální konsolidace. Aby se zabránilo prohlubování nerovnováhy a neustálému zvyšování adaptačních nákladů je nutno odhodlanějších kroků v oblasti mobility pracovní síly, podnikatelského prostředí a důchodového, zdravotního a sociálního systému.

2.2.2 Úspěchy a výzvy přechodu k tržní ekonomice

Publikace EBRD Assesment of Transition Challenges 2005 (ATC) - Hodnocení procesu přechodu na tržní ekonomiku z roku 2005, upozornila na některé přetrvávající úkoly České republiky – viz hodnocení jednotlivých sektorů, jak je uvedeno v přehledové tabulce ATC v příloze 5 a podrobné ukazatele přechodu k tržní ekonomice, jež jsou uvedeny ve srovnávací tabulce ukazatelů strukturálních změn v příloze 6 tohoto materiálu.

Specializovaná odvětví

V odvětví **průmyslu** obecně došlo v období poslední strategie k významnému pokroku při privatizaci. Mezi poslední privatizace patřil odprodej Unipetrol, Český Telecom a Vítkovice Steel (viz níže). Restrukturalizace velkých podniků původně vlastněných

státem stále pokračuje a podnikatelskému sektoru v současnosti dominují efektivní společnosti v rukou zahraničních vlastníků. I nadále se však objevují problémy spojené s podnikatelským prostředím, obzvláště v oblasti ochrany vlastnických práv, regulací podnikání a fungováním justice. V únoru 2005 vláda zjednodušila zápis do obchodního rejstříku zavedením standardizovaných formulářů a automatickou pětidenní lhůtou pro zápis. Pokroku bylo dosaženo i tím, že živnostenské povolení lze získat již po jedné návštěvě živnostenského úřadu. Přestože však vláda v srpnu 2005 odhlasovala dlouho očekávaný nový návrh zákona o konkurzu a vyrovnání, který si klade za cíl posílit práva věřitelů, zákon stále ještě neprošel parlamentem. Krom toho je zapotřebí další zjednodušení komplikované daňové legislativy a správy daní. Přetrvávají rovněž zásadní nesrovnalosti při zadávání veřejných zakázek a korupce na všech úrovních veřejné správy, jakkoli v menším měřítku než ve většině ostatních transformujících se ekonomikách. Při boji s nimi se postupuje jen velmi pomalu. Chybí také opatření pro zvýšení transparentnosti udělování veřejných zakázek, zákon o střetu zájmů a právní norma omezující poslaneckou imunitu. Vítaným krokem ke snížení morálního hazardu vázícího se ke státní pomoci zadluženým soukromým podnikům je plánované ukončení činnosti České konsolidační agentury (která od bank po krizi v roce 1997 převzala nedobytné úvěry), které je stanoveno na konec roku 2007.

Významně rovněž pokročila privatizace a restrukturalizace v oblasti **přírodních zdrojů**. V nedávné době byly například odprodány zbývající menšinové podíly ve dvou uhelných společnostech, OKD a Sokolovská uhelná. V květnu 2005 byla krom toho završena privatizace petrochemické skupiny Unipetrol. Stát svůj 62,99% podíl odprodal polské společnosti PKN Orlen za cenu 13,1 miliard Kč. V červenci 2005 pak vláda oznámila prodej třetích největších českých oceláren Vítkovice Steel ruskému Evraz Holding (za cenu přesahující 7 miliard Kč, tj. 278 milionů USD). Vítěz byl vybrán výběrovým řízením, z něhož byly vyřazeny společnosti Penta Group a Mittal Steel. V červenci 2005 se navíc vláda po dlouhých diskusích rozhodla zahájit exkluzivní jednání se státní firmou České energetické závody (ČEZ) o odprodeji 55% podílu státu v přední hnědouhelné společnosti Severočeské doly.

Rychlým vývojem prochází **trh s nemovitostmi**, kde se objevují nové typy nemovitostí i finančních nástrojů. Podstatná část trhu s bydlením (zhruba jedna třetina, přičemž největší problém je to v Praze) však nedále podléhá plošné regulaci nájmu a vláda poskytuje velké plošné dotace pouze velmi volně spojené s trhem s bydlením.

V oblasti **zemědělského podnikání** trh s půdou stále ještě nefunguje uspokojivě. Zadlužení zemědělských subjektů omezuje jejich výkonnost a k jejich konsolidaci a restrukturalizaci dochází jen velmi pomalu. Privatizace zpracovatelů zemědělských komodit a zemědělských služeb byla dokončena, ovšem noví vlastníci, chtějí-li být konkurenceschopní na mezinárodních trzích, musí i nadále pokračovat ve snižování nákladů, zlepšování efektivity a zvyšování hygienických standardů. Některé z největších zemědělských subjektů jsou značně netransparentní, chybí jim řádná správa a řízení a jsou předlužené. Vysoký stupeň zadluženosti a špatná platební morálka brání tomu, aby zemědělské podniky dosáhly na odpovídající financování.

Infrastruktura

Český *energetický sektor* byl již do velké míry rozdělen na výrobu a distribuci (ČEZ stále ještě vlastní pět distribučních společností) a je charakterizován velkou účastí soukromých subjektů jak ve výrobě, tak v distribuci energie. V červenci 2005 ČEZ oznámil, že u něj dojde k restrukturalizaci, která by měla přinést snížení personálu o zhruba 1 500 zaměstnanců a provozních nákladů o více než 5 miliard Kč. Podle tohoto plánu restrukturalizace budou aktiva a zaměstnanci pěti zmíněných distribučních společností skupiny ČEZ převedeni do deseti nových firem, takže každý ze stávajících distributorů se transformuje ve dvě nové divize. Tento plán odpovídá novému zákonu požadujícímu oddělení distribuce a prodeje. Tarify odrážejí náklady a nezávislý regulační úřad splňuje vysoké standardy odpovědnosti a transparentnosti.

V oblasti *obecní infrastruktury a životního prostředí* dochází k významnému zapojování soukromého sektoru do místního vytápění a vodohospodářství. Proběhla významná reforma tarifů, ale stále ještě zbývá zavést do praxe motivační struktury pro posílení efektivity. Síťová odvětví byla převedena na obchodní společnosti. Institucionální rámec pro financování z českých zdrojů je dostatečně vyvinutý, ale zatím příliš nedochází k úspěšné realizaci partnerství soukromého a veřejného sektoru nebo výnosového financování kapitálových investic.

Základní institucionální předpoklady *energetické účinnosti* jsou již naplněny. Parlament přijal zákon o energetické účinnosti. Sektor ESCO se rozrůstá a v současné době se zavádějí opatření, která by měla k energetické účinnosti motivovat domácnosti. Česká republika ratifikovala Kjótský protokol a jako nový členský stát EU se zapojila do systému obchodování s emisními povolenkami (ETS). Energetická náročnost je však i nadále vysoká, což je jen částečně způsobeno vysokým podílem energeticky náročných odvětví v hospodářství.

Český *trh s telekomunikacemi* je jeden z nejkonzervativnějších v celé střední a východní Evropě. V červnu 2005 vláda dokončila odprodej 51,1% státního podílu v dominantním operátorovi na trhu s pevným připojením, Českém Telecomu, španělské firmě Telefonica. Tento prodej v hodnotě 83 miliard Kč (přibližně 3,2 miliard USD) je zatím druhou největší privatizací v ČR. Po dokončení této transakce má Telefonica dva měsíce na povinný odkup kmenových akcií od minoritních akcionářů. Na telekomunikačním trhu působí silný regulační úřad, který dosáhl vysokého standardu fungování. Tarify patří obecně k nejvyšším a v poslední době byly upravovány. Vzhledem k celkové vyspělosti země nejsou pokročilejší služby příliš dobře rozvinuté.

Provozní a koncepční činnosti v oblasti *železniční dopravy* jsou oddělené a železniční infrastruktura je oddělená od přepravy (zahrnující osobní, nákladní a jinou), tedy existují dva samostatné subjekty. V lednu 2005 Evropská komise schválila vládě ČR plán na finanční kompenzaci těch, kteří budou zasaženi restrukturalizací železničního operátora České dráhy (ČD), který je ze sta procent vlastněn státem. Česká vláda předpokládá, že kompenzace propuštěných zaměstnanců jí vyjde na celkem 1,86 miliard Kč. Podle odhadů bude mít na tuto kompenzaci nárok 11 100 ze 16 000 pracovníků, kteří mají být v období let 2004-2008 propuštěni. V roce 2005 by mělo být propuštěno zhruba 6 000 z celkem 70 000 zaměstnanců ČD, přičemž v předchozím roce počet propuštěných dosáhl

6 800 osob. Při restrukturalizaci železnic se počítá s přesunem kompletních divizí nákladní přepravy a osobní dopravy do samostatných dceřinných firem holdingu. Zapojení soukromého sektoru je pouze omezené (např. některé místní linky osobní dopravy). Byl zřízen nezávislý regulační úřad, ovšem ceny jsou regulovány Ministerstvem dopravy. Co se týče **silniční dopravy**, Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD) je polonezávislou institucí. Doplňkové služby byly ŘSD odebrány. Stát se pokusil udělit zakázku na stavbu dálnice (D47), ovšem výběrové řízení nebylo transparentní a proto bylo posléze zrušeno.

Finanční instituce

Základní regulační rámec **bankovního sektoru** byl zharmonizován s právem Evropského společenství. Počet bank se zdá být ustálený a většina z nich má zahraniční vlastníky. Bankovníctví dominují tři velké banky v zahraničních rukou (ČSOB vlastněná belgickou KBC, Česká spořitelna vlastněná rakouskou Erste Bank a Komerční banka ve vlastnictví francouzské Sociétés Générale). Úvěrování soukromého sektoru je však dosud poměrně omezené. Ačkoli je tento sektor relativně dobře kapitalizován, stupeň finančních zprostředkujících služeb je v porovnání se západní Evropou pořád ještě poměrně nízký. Účinnost finančního zprostředkování tedy i nadále zůstává pod úrovní obvyklou u západních bankovních institucí. V červenci 2005 podepsaly Česká národní banka a Ministerstvo financí dohodu, podle níž příští rok vznikne jeden regulátor pro dohled nad finančním trhem.

Co se týče **nebankovního finančního sektoru**, legislativa a regulace trhu s cennými papíry již téměř dosahuje standardů IOSCO, ovšem v zákonech upravujících samoregulující se organizace a v požadavcích na obezřetnost při zúčtování a vypořádání na sekundárním trhu ještě stále zůstávají slabá místa. Legislativa a regulace v oblasti pojišťovnictví téměř splňují požadavky IAIS. Burza cenných papírů z hlediska tržní kapitalizace několik let zaznamenávala pokles, ovšem od roku 2004 je zřetelně patrné, že došlo k obratu (proběhly tři IPO a výrazně vzrostly ceny akcií firem v síťovém odvětví), takže už ji lze srovnávat s některými jinými členskými zeměmi EU ze SVE a Pobaltí. Pro český kapitálový trh je typický relativně vyspělý trh s firemními obligacemi. Penetrace pojišťovacích produktů je srovnatelná s průměrem v členských zemích OECD. Velké procento populace v produktivním věku investuje do penzijního připojištění. Plně rozvinutý je i trh s leasingovými produkty a spotřebitelskými úvěry.

Navzdory vyspělému bankovníctví je Česká republika i nadále vnímána jako jeden z nejproblematičtějších trhů se **soukromými akciovými fondy** ze skupiny tranzitivních ekonomik. Soukromé investice do vlastního kapitálu v ČR vyjádřené procentem HDP jsou srovnatelné s Řeckem, o němž se má za to, že výrazně zaostává za ostatními zeměmi EU. Pro větší zviditelnění tohoto sektoru jsou zapotřebí změny a úspěšné vysoce kvalitní projekty. Česká burza cenných papírů zatím nenabízí realistickou cestu odprodeje akcií soukromých akciových investic a od samého počátku přechodu na tržní hospodářství došlo pouze k jednomu počátečnímu úpisu akcií české soukromé firmy. Podíl investic z domácích zdrojů zůstává i nadále výrazně nižší než v rozvinutých zemích (nebo nulový) a akciové fondy teprve budou muset přijít s širší škálou finančních produktů.

MSP se i nadále potýkají s nedostatkem financování. Rozjezd podnikání není nijak výjimečně obtížný: zapsání firmy do obchodního rejstříku vyžaduje deset různých procedur, trvá v průměru 40 dní a stojí 10,8 % hrubého domácího příjmu, což ve srovnání s ostatními zeměmi SVE vychází docela příznivě (viz např. zprávu Světové banky „World Bank Doing Business“ za rok 2004). Vedle registru úvěrů poskytujícího informace o 25% populace existují i soukromé úvěrové registry. Náklady na zápis zástavy jsou nízké. Kvalitnějšími předpisy o konkurzu a vyrovnání je však potřeba zlepšit ochranu práv věřitelů. Po očištění komerčních bank od špatných úvěrů se jejich pozornost přesunula k úvěrům pro domácnosti (30% nárůst), zatímco půjčky podnikům v období 2000-2002 nominálně poklesly o celkem 20 % a od té doby stagnují. Komerční banky a leasingové společnosti začaly některé půjčky/leasingy poskytovat i MSP, často pod speciálními úvěrovými rámci sponzorovanými mezinárodními finančními institucemi.

Dostupnost kapitálu a požadavky na investice

Domácí úvěry

Po měnové krizi z roku 1997 a následném očištění komerčních bank došlo v období mezi rokem 1999 a 2000 ke snížení úvěrů poskytnutých českými věřiteli soukromému sektoru a od té doby tyto úvěry meziročně rostou jen velmi pomalým tempem. Podle průzkumů bylo z českých zdrojů soukromým firmám v roce 2004 půjčeno 27 procent, což je v porovnání s některými ostatními členy EU poměrně nízké číslo. Především úvěry podnikům v posledních letech klesají především v důsledku restrukturalizace bankovníctví, zpřísnování podmínek pro udělování úvěrů po privatizaci a financování podniků se zahraničními vlastníky z jejich zahraničních centrál. Trh s úvěry domácnostem (spotřebitelské úvěry, kreditní karty a hypotéky) se však vyvíjí rychle. Trh s leasingovými službami již je velmi vyspělý a procento aktiv na leasing z HDP přesahuje průměr EU.

Kapitálový trh

Jedním ze znaků postupného dozrávání české ekonomiky je dlouho očekávané oživení v oblasti IPO, které přinesl uplynulý rok. Ačkoli se v souvislosti s velkou privatizací na české burze zaregistrovalo velké množství podniků, první veřejný úpis akcií (farmaceutické firmy Zentiva) proběhl teprve v červnu 2004. Dnes jsou tři z devíti nejkvalitnějších cenných papírů na Pražské burze cenných papírů výsledkem IPO, které proběhly od roku 2004. Částečně je to způsobeno rostoucím zájmem zahraničních investorů o region a velkou výkonností burzy cenných papírů, zároveň ovšem toto oživení odráží rostoucí důvěru v předpisy a instituce ČR. Namátkou lze zmínit komplexní změnu regulačního rámce, zjednodušení pravidel registrace a modernizace činnosti Komise pro cenné papíry, která nad trhem s cennými papíry dohlíží. Kapitalizace trhu s cennými papíry však ke konci roku 2004 představovala pouhých 17 % HDP, přičemž celková kapitalizace trhu s akciemi i obligacemi představovala pouhých 42 procent). Trh je navíc i nadále velmi nelikvidní.

Přímé zahraniční investice

Podle ČNB dosáhly celkové FDI v České republice ke konci roku 2004 42,5 miliard USD. To představuje 4 167 USD na obyvatele a umísťuje Českou republiku na nejvyšší pozici mezi zeměmi střední a východní Evropy. Zhruba 80 procent FDI pochází ze zemí EU. Obzvláště patrný byl zvýšený příliv FDI v období 1998-2001 a souvisel především

s privatizací velkých bank a podniků síťových odvětví. Velkou roli však hrálo i zavedení investičních pobídek, které dramaticky zvýšily příliv investic na zelené louce. Čistý příliv FDI však opět prudce vzrostl i v roce 2004 (kdy dosáhl 3,9 miliard USD) a očekává se, že v roce 2005 v souvislosti s odprodejem zbývajících státního podílu v Českém Telecomu a petrochemickém konglomerátu Unipetrol ještě dále poroste (na 8,5 miliard USD).

2.3 Právní prostředí

Česká republika zásadním způsobem zreformovala svůj právní rámec, díky čemuž se významně zlepšilo právní prostředí země. Česká republika je jednou ze středoevropských zemí, které 1. května 2004 vstoupily do Evropské unie (EU). Navzdory úspěchům země v budování tržně orientované ekonomiky a stabilních demokratických institucí je třeba snažit se překonat stávající problémy.

Česká republika je parlamentní demokracií, kde je respektováno oddělení státních mocí a nezávislost soudnictví. I přesto však přetrvávají určité těžkosti, které by státní orgány měly řešit. Přestože je soudní moc nezávislá na ostatních složkách vlády, nedostatky spojené s odborným vzděláváním soudců a s financováním soudů působí značné problémy a nedostatečnou důvěru ze strany podnikatelů. Ovšem v oblasti osobních svobod a lidských práv je Česká republika pokládána za jednu z nejlepších zemí přecházející na tržní hospodářství, což pozitivně ovlivňuje hospodářské a právní reformy země.

Harmonizace českého práva s legislativou EU (před vstupem do EU i po něm) se zasloužila o zlepšení právního prostředí země. Jak je však popsáno v Příloze 10, zůstávají ještě určité problémy, se kterými je potřeba se vypořádat, především v oblasti obchodního práva - konkrétně trhu s cennými papíry, řádné správy a řízení podniků, licencí, platební neschopnosti, bezpečných transakcí a telekomunikací.

3. STRATEGICKÁ ORIENTACE

3.1 Priority EBRD na období realizace strategie

Na základě analýzy zbývajících výzev, kterým Česká republika v procesu přechodu k tržnímu hospodářství ještě čelí, a s ohledem na možnosti EBRD přispět k jejich řešení, bude se banka ve své činnosti v nadcházejícím období v ČR zaměřovat na následující:

- Pokračovat v úzké spolupráci s místními bankami a dalšími finančními zprostředkovateli za účelem zpřístupnění financování MSP a malým obcím, a to se zvláštním zaměřením na venkovské oblasti.
- Poskytovat produkty s vyšší mírou rizika jako např. kapitál a strukturované úvěry místním podnikům, jež umožní financovat jejich růst, a to především v kontextu přeshraniční expanze. Podporovat přímé zahraniční investice středně velkých podniků v regionech s vyšší nezaměstnaností rizikovějšími produkty, které nenabízí soukromý sektor.

- Společně s Fondem soudržnosti a Strukturálními fondy EU pracovat na omezeném počtu vysoce kvalitních partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) v oblasti infrastruktury.
- Identifikovat a financovat projekty zaměřené na energetické úspory a obnovitelné zdroje energie.

Banka bude pozorně reagovat na různé příležitosti, které se mohou naskytnout, ale zcela jasně se bude zaměřovat na výše definované priority. Každý projekt bude posuzován z hlediska přínosu trhu a vlivu daného projektu na další posun v transformaci k tržnímu hospodářství.

3.2 Potenciální problémy jednotlivých sektorů a cíle banky

V souvislosti s problémy při přechodu na tržní hospodářství, jak jsou identifikovány v předchozím textu a v Příloze 5, se EBRD zaměří na následující sektorové priority.

3.2.1 Finanční sektor

Cíle přechodu k tržnímu hospodářství

- Bankovníctví je zcela funkční, došlo ke konsolidaci počtu bank a většina z těchto bank má zahraniční vlastníky. Výše finančního zprostředkování je však v ČR z celého regionu střední Evropy jednou z nejnižších a nachází se hluboko pod úrovní zemí západní Evropy. Především MSP stále ještě trpí nedostatkem dostupného financování. Banka se bude snažit přispívat k vyšší míře finančního zprostředkování v sektoru MSP a malých obcí, a to spoluprací s komerčními bankami a leasingovými společnostmi.
- Finanční instituce v České republice dosud nenabízejí zcela kompletní spektrum finančních produktů. Komerční banky se zaměřují na zajištěné (seniorní) úvěry a rozvoj akciových fondů je brzděn tím, že Pražská burza cenných papírů nenabízí realistickou možnost odprodeje akcií získaných v rámci investic do vlastního jmění soukromých firem. Banka bude přispívat k podpoře produktů s vyšším rizikem ve formě kapitálu, quasi kapitálu a financování podřízenými úvěry prostřednictvím nebankovních zprostředkovatelů.

Operační priority

- Vytvořit finanční nástroj pro venkovské MSP nabízený spolu se dvěma menšími leasingovými společnostmi působícími převážně na venkově.
- Vytvořit finanční nástroj pro obce nabízený společně s jednou z bank působících v tomto segmentu.
- Ve spolupráci s přední českou bankou vytvořit program mezzanine funding.
- Výběrově a se zaměřením na MSP investovat do nových fondů rozvojového kapitálu.

3.2.2 Podnikatelský sektor

Cíle přechodu k tržnímu hospodářství

- Podporovat trvalý růst a konkurenceschopnost podniků v nových podmínkách členství v EU. Především MSP potřebují rizikový kapitál, aby díky němu mohly expandovat jak v ČR, tak ve střední a východní Evropě.
- Rozvoj aktivit s vyšší přidanou hodnotou podporou FDI, pokud možno mířících do strukturálně slabých regionů, a tím napomoci boji s nezaměstnaností.

Operační priority

- Poskytovat soukromému sektoru rizikovější produkty jako je financování formou kapitálu a podřízenými úvěry, jak pro potřeby jejich činnosti v ČR, tak i pro financování přeshraniční expanze do zemí východní a jihovýchodní Evropy.
- Podporovat FDI zaměřující se na projekty v méně rozvinutých regionech ČR a to na zelené louce i využívající revitalizace stávající infrastruktury (brownfields) a další akvizice/expanze jejich firem. Podpořit investory s malou znalostí českého podnikatelského prostředí.
- Vytvořit dluhopisový program pro středně velké podniky a tak jim pomoci připravit se do budoucna ke vstupu na kapitálové trhy.

3.2.3 Infrastruktura a životní prostředí

Cíle přechodu k tržnímu hospodářství

- Přispívat ke zvýšení absorpční kapacity země z hlediska financování poskytovaného Evropskou unií pro infastrukturní projekty, jež jsou nutné pro další rozvoj hospodářství a růst soukromého sektoru.
- Přispívat k úspěchu nové iniciativy PPP s cílem podpořit výstavbu infrastruktury způsobem, který zajistí efektivní využití nákladů a včasné plnění, včetně dlouhodobého provozu a údržby.
- Podporovat zlepšování energetické účinnosti hospodářství podporou a realizací projektů ESCO. Přispívat ke splnění národních cílů v oblasti zvyšování podílu obnovitelné energie na celkové spotřebě energie v zemi.

Operační Priority

- Podporovat účast soukromého sektoru na financování minimálně jednoho významného infastrukturního nebo obecního projektu prostřednictvím mimorozpočtového financování poskytnutím dlouhodobých úvěrů nebo kapitálu. Ve věci financování malých obcí dle možnosti spolupracovat s místními finančními institucemi.
- V úzké spolupráci s regionálními úřady podporovat projekty ESCO v soukromém i veřejném sektoru, tak aby se zvýšila energetická účinnost škol a nemocnic. Zvážit program sdílení rizika pro portfolio menších projektů zaměřených na úspory energie financovaný místní bankou.
- Identifikovat a zajistit financování projektů využívajících obnovitelné zdroje energie s vysokou účinností a spolupracovat na nich s místními podnikateli i zahraničními investory.

4. SPOLUPRÁCE S EU A DALŠÍMI MEZINÁRODNÍMI FINANČNÍMI INSTITUCEMI

- **Evropská unie (EU)** – EU na období let 2004-2006 pro ČR vyčlenila celkem 2.327 milionů EUR ze strukturálních fondů a fondu soudržnosti. Objem zdrojů z Fondu soudržnosti dosahuje 836 milionů EUR a je určen na financování projektů dopravní a ekologické infrastruktury. Objem Strukturálních fondů dosahuje 1.491 milionů EUR a bude využit na financování projektů v následujících prioritních oblastech: zvýšení konkurenceschopnosti průmyslu, rozvoj dopravní infrastruktury, rozvoj lidských zdrojů, rozvoj venkova, rozvoj cestovního ruchu. Počet přihlášených projektů naznačuje, že tyto fondy budou beze zbytku vyčerpány.
- **Mezinárodní měnový fond (MMF)** - Česká republika se členem MMF stala v lednu 1993. Lhůta splatnosti posledního samostatného úvěru vypršela v březnu 1994. Každých 12 měsíců, tedy ve standardní lhůtě, probíhají konzultace podle článku IV. Česká republika byla příjemcem několika misí technické pomoci a v posledních letech se odborníci České národní banky sami účastnili podobných technických misí v zahraničí. Poslední konzultace podle Článku IV, probíhající mezi ČR a Výkonnou radou MMF, byla zakončena 1. srpna 2005. Ke střednědobým doporučením pro ČR patří nezbytná fiskální konsolidace a reforma důchodového, zdravotního a sociálního systému.
- **Světová banka** – Od září 1993 Světová banka neposkytla ČR žádnou půjčku. SB zemi poskytla technickou podporu v několika vybraných oblastech (prevence praní špinavých peněz a financování terorismu, zdravotnictví a důchodový systém) a na základě žádosti českých odpovědných míst tak může činit i nadále. Poskytla granty na projekty v oblasti životního prostředí (Global Environmental Facility) a v roce 2004 v Praze spolupředala regionální fórum PPP. V roce 2005 Česká republika přešla z kategorie příjemců pomoci do kategorie zemí, které rozvojovou pomoc poskytují.
- **Mezinárodní finanční korporace (IFC)** – IFC v České republice financovala 18 projektů v celkové výši 402,2 milionů EUR. Poslední projekt, pro který zajistila spolufinancování, se zaměřoval na odkup diskontovaného portfolia aktiv prodávaného Konsolidační agenturou (2001). Svou kancelář v Praze IFC zrušila a aktivity v České republice zajišťuje ze své bratislavské pobočky.
- **Evropská investiční banka (EIB)** – Od roku 1992 závazky EIB na projektech v ČR představovaly celkem 5,5 miliard EUR. Z této částky spadá 2,9 miliard EUR na veřejný sektor, převážně infrastrukturní projekty (silnice, železniční koridory, pražské letiště, vodohospodářské investice). EIB spolufinancuje stavbu automobilového závodu na zelené louce zajišťovanou strategickými investory. V průběhu posledních let EIB v rámci podpory úvěrování MSP poskytla financování bankám. Nedávno poskytla jednomu z krajů překlenovací úvěr na předfinancování projektů, jež budou příjemci grantů z EU v rámci tohoto regionu (údržba silnic, krajské letiště).

PŘÍLOHA 1: PŘEHLED PROJEKTŮ DLE ROKU PODPISU

Rok	Název projektu	Přímý/ Regionální	Celková hodnota projektu	Zdroje EBRD	Úvěr	Kapitálová účást
1992	CSA	Přímý	23.9	23.9	0.0	23.9
1992	Cokoladovny	Přímý	178.4	23.3	0.0	23.3
1992	Eurotel Praha spol. s.r.o.	Přímý	55.9	9.1	9.1	0.0
1992	Czech & Slovak Investment Corp	Regionální	7.0	3.6	0.0	3.6
1992	4		265.2	59.9	9.1	50.8
1993	CES Uniweb A.S. (ING)	Přímý	6.1	1.5	1.5	0.0
1993	CZ-Cagiva a.s.	Přímý	36.9	5.9	5.9	0.0
1993	Czech Telecommunications Project	Přímý	264.8	37.8	37.8	0.0
1993	TTD/Dobrovice Sugar Factory	Přímý	27.0	4.2	0.0	4.2
1993	Tatrarex spol.s.r.o. (ING Bank Vienna-CEAL)	Přímý	2.0	0.8	0.8	0.0
1993	Dun & Bradstreet	Regionální	0.3	0.3	0.0	0.3
1993	New Europe East Investment Fund	Regionální	15.4	3.3	0.0	3.3
1993	Renaissance Fund	Regionální	13.1	3.5	0.0	3.5
1993	8		365.6	57.3	46.0	11.3
1994	Barum / Continental	Přímý	155.7	29.6	29.6	0.0
1994	Kabel Net	Přímý	13.1	2.5	0.0	2.5
1994	Karosa	Přímý	42.6	6.5	0.0	6.5
1994	TFP: Komerční Banka	Přímý	12.4	12.4	12.4	0.0
1994	Tesla - Y.S.	Přímý	16.3	6.1	6.1	0.0
1994	Advent Private Equity Fund - Central Europe LP	Regionální	5.4	1.5	0.0	1.5
1994	Alliance ScanEast Fund	Regionální	7.4	2.5	0.0	2.5
1994	7		252.9	61.1	48.1	13.0
1995	Advent International (addition to Advent Private Equity)	Přímý	9.9	9.9	0.0	9.9
1995	Ceske Drahy s.p. - Czech Railway Corridor	Přímý	1,113.5	15.4	15.4	0.0
1995	Investicni a Postovni Banka	Přímý	6.4	6.4	6.4	0.0
1995	Sepap Steti a.s	Přímý	180.4	56.8	56.8	0.0
1995	Skoda Kovarny (Forge) a.s.	Přímý	22.2	13.4	13.4	0.0
1995	Technolen WF a.s	Přímý	22.2	8.6	8.6	0.0
1995	Winterthur MPF/CS L&P Penzijní Fond as (equity)	Přímý	2.9	0.9	0.0	0.9
1995	Winterthur MPF/CS L&P Pojistovna (equity)	Přímý	24.9	7.8	0.0	7.8
1995	MBA Loan Project (guarantee)	Regionální	0.8	0.3	0.3	0.0
1995	9		1,383.2	119.5	100.9	18.6
1996	New Europe Insurance Ventures	Regionální	3.3	0.9	0.0	0.9
1996	1		3.3	0.9	0.0	0.9
1997	Czech Private Equity Fund	Přímý	21.7	2.3	0.0	2.3
1997	Korado	Přímý	136.4	29.9	0.0	29.9
1997	SIS Funds (equity)	Přímý	36.6	9.7	0.0	9.7
1997	Baring Communications Equity	Regionální	12.7	2.5	0.0	2.5
1997	DBG Osteuropa Holding GmbH	Regionální	7.1	2.6	0.0	2.6
1997	Environmental Investment Fund	Regionální	4.4	1.0	0.0	1.0
1997	6		218.9	48.0	0.0	48.0
1998	Ceska Sportelna Equity	Přímý	67.0	67.0	0.0	67.0
1998	Czech Přímý Equity Fund	Přímý	38.4	9.0	0.0	9.0
1998	Advent Central & Eastern Europe II - Regionální Fund	Regionální	6.6	2.3	0.0	2.3
1998	Innova/98 LP	Regionální	9.8	2.0	0.0	2.0
1998	MBA Loan Project II (guarantee)	Regionální	0.1	0.0	0.0	0.0
1998	5		121.9	80.3	0.0	80.3
1999	Brno Waste Water Treatment Plant Upgrading	Přímý	82.8	27.5	27.5	0.0
1999	CSOB Privatisation (portage equity)	Přímý	187.1	125.0	125.0	0.0
1999	European Property Group	Přímý	145.3	40.7	0.0	40.7
1999	UNIQA - Uniqa Pojistovna (equity)	Přímý	2.8	2.8	0.0	2.8
1999	AIG New Europe Fund	Regionální	40.7	7.1	0.0	7.1
1999	Central & Eastern Europe Power Fund	Regionální	4.9	1.3	0.0	1.3
1999	Emerging Europe Capital Investors LDC	Regionální	12.3	3.3	0.0	3.3
1999	Energy Efficiency and Emissions Reduction Fund	Regionální	10.7	3.0	0.0	3.0
1999	Info. and Comm. Tech & Industrial Electronic Fund Ltd.	Regionální	11.3	2.5	0.0	2.5
1999	9		497.9	213.2	152.5	60.7

Rok	Název projektu	Přímý/ regionální	Celková hodnota projektu	Zdroje EBRD	Úvěr	Kapitálová účást
2000	EU/EBRD Phase I - Ext. - Ceska Sporitelna	Přímý	20.0	20.0	20.0	0.0
2000	Harpen District Heating	Přímý	36.2	14.2	14.2	0.0
2000	Argus Capital Partners	Regionální	47.4	11.4	0.0	11.4
2000	EU/EBRD Phase I - GIMV Czech and Slovak SME Fund	Regionální	7.5	1.5	0.0	1.5
2000	Heitman Central Europe Property Partners Fund	Regionální	38.0	9.3	0.0	9.3
2000	5		149.1	56.4	34.2	22.2
2001	Dalkia Usti Nad Labem	Přímý	62.0	16.8	16.8	0.0
2001	Soufflet Malting Czech	Přímý	29.0	10.0	8.0	2.0
2001	TIW Czech N.V	Přímý	341.6	30.4	0.0	30.4
2001	Winterthur MPF/CS L&P Pojistovna - Capital Increase	Přímý	11.7	4.1	0.0	4.1
2001	DVI, Inc. (debt)	Regionální	4.3	1.1	1.1	0.0
2001	IKB Co-Financing Risk Participation Agreement	Regionální	7.0	7.0	7.0	0.0
2001	Innova/3	Regionální	37.7	4.5	0.0	4.5
2001	Raiffeisen EU Enlargement Fund	Regionální	7.3	3.8	0.0	3.8
2001	Regionální/Private Equity Fund Facility - Trigranit II	Regionální	2.3	0.8	0.0	0.8
2001	Spearhead International	Regionální	6.0	6.0	6.0	0.0
2001	10		508.9	84.5	38.9	45.6
2002	EU/EBRD Phase II - Ext. - Raiffeisenbank a.s. (Czech R.)	Přímý	10.0	3.5	3.5	0.0
2002	Sladovny Soufflet Czech Republic	Přímý	38.4	13.4	13.4	0.0
2002	TES Media	Přímý	59.8	10.1	10.1	0.0
2002	Winterthur MPF/CS L&P Penzijní Fond	Přímý	25.7	20.7	0.0	20.7
2002	Accession Mezzanine Capital LP	Regionální	16.6	7.8	0.0	7.8
2002	Heitman Central Europe Property Partners Fund II	Regionální	28.8	8.8	0.0	8.8
2002	6		179.3	64.3	27.0	37.3
2003	EU/EBRD Phase II - Ext. - Raiffeisen Leasing	Přímý	5.0	5.0	5.0	0.0
2003	Genesis Private Equity Fund	Přímý	30.0	6.0	0.0	6.0
2003	DBG Osteuropa Holding II	Regionální	22.4	6.8	0.0	6.8
2003	ORCO APARTHOTELS	Regionální	17.7	1.9	0.0	1.9
2003	Siemens - SKV	Přímý	10.4	10.4	5.7	4.7
2003	Volksbank FW - Volksbank CZ Subordinated Loan	Přímý	10.0	10.0	10.0	0.0
2003	EU/EBRD Phase II Extn 2 - SG Equipment Finance Czech Rep.	Přímý	20.6	20.6	20.6	0.0
2003	Spearhead (Eurofarms)	Přímý	4.7	4.7	4.7	0.0
2003	EU/EBRD Phase II Extn 2 - Ceska Sporitelna Extension	Přímý	10.0	10.0	10.0	0.0
2003	9		130.8	75.4	56.0	19.4
2004	Polish Enterprise Fund V	Regionální	2.8	2.8	0.0	2.8
2004	Accession Fund	Regionální	60.0	15.0	0.0	15.0
2004	TriGranit III	Regionální	17.1	3.8	0.0	3.8
2004	Advent Central & Eastern Europe Successor Fund	Regionální	33.0	5.0	0.0	5.0
2004	Project Vltava	Přímý	325.0	25.0	25.0	0.0
2004	Raiffeisen International	Regionální	6.0	3.0	0.0	3.0
2004	EU/EBRD PHASE II SME Komerční Banka	Přímý	20.0	20.0	20.0	0.0
2004	Europolis II	Regionální	15.0	3.8	2.8	1.0
2004	Grandi Stazioni CR	Přímý	31.3	3.8	0.0	3.8
2004	6		510.2	82.2	47.8	34.4
2005	Emerging Europe Convergence Fund II	Regionální	4.2	4.2	0.0	4.2
2005	1		4.2	4.2	0.0	4.2
CELKEM			4,592	1,007	560	447

PŘÍLOHA 2: ČISTÝ SOUHRNNÝ OBJEM V ČLENĚNÍ DLE ODVĚTVÍ

(v mil. EUR k 31. srpnu 2005)

Sektorová obchodní skupina (SIC)	Sektorový tým (SIC)	Počet projektů	Hodnota projektu celkem	Podíl EBRD	Dluh	Akcie	% podíl závazků
Energetika	Energetická účinnost	2,2	110	35	32	3	3 %
	Výroba a distribuce	0,3	5	1	0	1	0 %
<i>Dílčí součet za energetiku</i>		2,5	115	36	32	4	4 %
Finanční instituce	Akcie bank	2,0	259	195	125	70	19 %
	Úvěry bank	2,8	96	89	89	0	9 %
	Akciové fondy	7,7	401	106	0	106	10 %
	Nebankovní finanční instituce	2,5	139	74	27	47	7 %
<i>Dílčí součet za finanční instituce</i>		15,0	896	465	241	224	46 %
Průmysl obecně	Průmysl obecně	9,5	625	159	123	36	16 %
<i>Dílčí součet za průmysl obecně</i>		9,5	625	159	123	36	16 %
Infrastruktura	Ekologická a obecní	1,2	87	29	28	1	3 %
	Dopravní	4,0	1 182	53	21	32	5 %
<i>Dílčí součet za infrastrukturu</i>		5,2	1 269	82	48	33	8 %
Specializovaná odvětví	Zpracovatelé a producenti zem. produktů	4,0	287	62	32	30	6 %
	Nemovitosti a cestovní ruch	2,1	323	84	3	81	8 %
	Telekomunikace, informatika a média	6,8	1 077	119	82	38	13 %
<i>Dílčí součet za specializovaná odvětví</i>		12,9	1 687	265	117	149	27 %
ČESKÁ REPUBLIKA CELKEM		45,0	4 592	1 007	560	447	100 %

PŘÍLOHA 3: VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZATELE

Česká republika

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
						Odhad	Prognóza
Produkce a výdaje	<i>(procent. změna v real. hodnotách)</i>						
HDP	1,2	3,9	2,6	1,5	3,2	4,4	5,0
Spotřeba soukromého sektoru	2,2	2,9	2,8	2,7	4,6	2,0	na
Spotřeba veřejného sektoru	2,3	-1,0	5,3	4,5	3,8	-2,0	na
Tvorba hrubého fixního kapitálu	-3,5	4,9	5,4	3,4	4,7	7,6	na
Vývoz zboží a služeb	5,5	16,5	11,5	2,1	7,5	21,9	na
Dovoz zboží a služeb	5,0	16,3	13,0	4,9	7,9	18,4	na
Hrubá průmyslová produkce	-0,4	5,1	6,8	4,8	5,8	9,9	na
Hrubá zemědělská produkce	2,3	-4,5	2,5	-4,4	0,0	2,3	na
Zaměstnanost	<i>(procentuální změna)</i>						
Pracovní síla (31.12.)	0,4	0,2	0,0	1,0	0,4	0,0	na
Zaměstnanost (31.12.)	-2,1	-0,7	-0,1	0,8	-0,7	-0,6	na
	<i>(jako % pracovní síly)</i>						
Nezaměstnanost (31.12.)	8,7	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3	na
Ceny a mzdy	<i>(procentuální změna)</i>						
Spotřebitelské ceny (roční průměr)	2,1	4,0	4,7	1,8	0,2	2,8	2,0
Spotřebitelské ceny (31.12.)	2,6	4,1	4,2	0,6	1,1	2,8	2,8
Výrobní ceny (roční průměr)	1,0	4,9	2,9	-0,5	-0,3	5,7	na
Výrobní ceny (31.12.)	3,4	5,0	0,8	-0,7	0,9	7,7	na
Hrubý průměrný měsíční zisk hospodářství (roční průměr)	8,2	7,0	8,6	7,5	7,0	6,6	na
Veřejné rozpočty ¹	<i>(jako % HDP)</i>						
Čelková bilance veřejných rozpočtů	-3,4	-4,5	-5,9	-6,8	-11,6	-3,3	-4,5
Výdaje veřejných rozpočtů celkem	39,0	40,4	41,6	43,9	43,7	41,9	na
Celkový dluh veřejných financí	13,5	18,5	27,2	30,7	38,3	37,4	na
Peněžní sektor	<i>(procentuální změna)</i>						
Broad money (M2, 31.12.)	8,1	6,8	7,9	3,2	7,2	4,4	na
Domácí úvěry (31.12.)	-2,0	1,0	-5,3	-7,1	21,9	0,1	na
	<i>(jako % HDP)</i>						
Broad money (M2, 31.12.)	67,8	68,8	68,9	68,2	69,1	67,1	na
Úrokové míry a směnné kurzy	<i>(jako % ročně, k 31.12.)</i>						
Dvoutýdenní repo sazba	5,3	5,3	4,8	2,8	2,0	2,5	
Tříměsíční PRIBOR	5,6	5,4	4,7	2,6	2,1	2,6	
Úroková sazba z vkladů	4,5	3,4	2,6	1,7	1,3	1,4	
Úroková sazba půjček	8,7	7,2	8,7	8,8	8,2	8,0	
	<i>(Kč v poměru k USD)</i>						
Směnný kurz (31.12.)	35,7	38,8	36,5	30,7	26,3	22,9	
Směnný kurz (roční průměr)	34,6	38,6	38,0	32,7	28,2	25,7	
Vývozní odvětví	<i>(v mil. USD)</i>						
Běžný účet	-1 462	-2 718	-3 273	-4 166	-5 690	-5 574	-4 4
Obchodní bilance	-1 903	-3 131	-3 068	-2 179	-2 473	-869	€
Vývoz zboží	26 265	29 052	33 378	38 319	48 568	66 678	81 (
Dovoz zboží	28 167	32 183	36 446	40 497	51 041	67 547	80,€
Čisté přímé zahraniční investice	6 234	4 943	5 476	8 276	1 895	3 917	8,€
Hrubé rezervy mimo zlato (31.12.)	12 825	13 139	14 464	23 709	26 955	28 448	
Objem zahraničního zadlužení	22 861	21 608	22 374	26 983	34 861	45 303	
	<i>(v měsících dovozu zboží a služeb)</i>						
Hrubé rezervy mimo zlato (31.12.)	4,5	4,2	4,1	6,1	5,5	4,4	
	<i>(v měsících vývozu zboží a služeb)</i>						
Dluhová služba	12,7	12,3	8,6	9,1	6,4	4,7	
Položky memoranda	<i>(v uvedených hodnotách)</i>						
Populace (k 31.12., v mil.)	10,3	10,3	10,2	10,2	10,2	10,2	
HDP (v mil. Kč)	2 041 400	2 150 100	2 315 300	2 414 700	2 555 783	2 750 256	2 945
HDP na hlavu (v USD)	5 722	5 422	5 964	7 229	8 873	10 471	
Podíl průmyslu na HDP (%)	35,5	36,0	37,5	38,7	39,7	41,8	
Podíl zemědělství na HDP (%)	3,9	3,9	3,9	3,7	3,6	3,5	
Běžný účet/HDP (%)	-2,5	-4,9	-5,4	-5,6	-6,3	-5,2	-
Zahraniční zadlužení - rezervy (v mil. USD)	10 036	8 469	7 910	3 274	7 906	16 855	
Zahraniční zadlužení/HDP (%)	38,7	38,8	36,8	36,6	38,5	42,3	
Zahraniční zadlužení/příjmy na běžném účtu mimo transfery (%)	68,6	60,2	55,3	59,5	61,9	59,3	

¹ Spočítáno podle metodologie Eurostatu (ESA95).

**PŘÍLOHA 4: HODNOCENÍ DOSUD EXISTUJÍCÍCH PROBLÉMŮ V
TRANSFORMACI JEDNOTLIVÝCH ODVĚTVÍ (2005)**

ČESKÁ REPUBLIKA	Struktura trhu	Instituce	Praxe	Komentář
Výroba a zpracování zemědělských produktů	<i>malé</i>	<i>malé</i>	<i>střední</i>	Špatně fungující trh s pozemky a půdou. Restrukturalizace zemědělských subjektů postupuje jen pomalu. Zpracovatelé zemědělských produktů ještě musí zvýšit efektivitu a standardy své práce. Některé z největších subjektů mají i nadále špatnou strukturu řádné správy a řízení. Je zapotřebí dalšího zlepšení v oblasti distribuce a a prokazatelnosti původu potravin. Tento sektor má k dispozici omezené zdroje financování.
Bankovníctví	<i>zanedbatelné</i>	<i>malé</i>	<i>malé</i>	Existuje regulační rámec. Ustálený počet bank, většina z nich má zahraniční vlastníky. Finanční zprostředkování patří k nejméně využívaným ve SVE. Je zapotřebí rozšířit přístup k finančním službám a zvýšit rozmanitost finančních produktů.
Energetická účinnost	<i>malé</i>	<i>střední</i>	<i>střední</i>	Existuje základní institucionální rámec. Byl přijat zákon o energetické účinnosti. Sektor ESCO je malý, nicméně roste a zavádí se nástroje motivující domácnosti k úsporám energie. ČR ratifikovala Kjótský protokol a účastní se unijního obchodování s emisními povolenkami (ETS). Energetická náročnost však i nadále zůstává vysoká.
Průmysl	<i>malé</i>	<i>malé</i>	<i>malé</i>	Zápis firem do obchodního rejstříku, konkurzní řízení a řešení obchodních sporů jsou zbytečně složité. Nesrovnalosti při zadávání veřejných zakázek a korupce ve veřejné správě jsou pořád ještě časté. Restrukturalizace byla z větší části dokončena a podnikatelskému sektoru dominují efektivně fungující podniky, které mají často zahraniční vlastníky.
Ekologická a obecní infrastruktura	<i>zanedbatelné</i>	<i>střední</i>	<i>malé</i>	Soukromý sektor je velkou měrou zastoupen především ve vodohospodářství. Je potřeba ještě dále stimulovat energeticky účinný provoz. Institucionální rámec pro financování místních podniků je vyvinutý, ale stále ještě je nedostatečně zajištěna úspěšná realizace PPP či výnosového financování kapitálových investic.
Malé a střední podniky	<i>střední</i>	<i>malé</i>	<i>střední</i>	Rozjezd podnikání není výjimečně obtížný. Vedle registru úvěrů existují i soukromé úvěrové registry. Současné právní předpisy upravující zástavy a konkurzní řízení podporují úvěrování obcí a MSP. Náklady na zápis zástav jsou nízké. Bankovní úvěry podnikům jsou však relativně nízké a tento typ financování již několik let stagnuje.
Přírodní zdroje	<i>malé</i>	<i>malé</i>	<i>malé</i>	Brzy bude dokončena privatizace hnědouhelných společností. Privatizace rafinerií ropy byla dokončena v roce 2004. Zatím však nedošlo k restrukturalizaci společností zpracovávajících přírodní suroviny a je třeba zajistit větší transparentnost.
Nebankovní finanční instituce	<i>zanedbatelné</i>	<i>malé</i>	<i>malé</i>	Právní předpisy upravující akciový trh a pojišťovnictví a související regulace téměř splňují standardy IOSCO a IAIS. Kapitalizace trhů s cennými papíry se v roce 2004 výrazně zlepšila. Penetrace pojišťovacích produktů je srovnatelná s průměrem v členských zemích OECD. Penzijní připojištění je dobrovolné. Plně rozvinutý trh s leasingovými produkty a spotřebitelskými úvěry.
Energetika	<i>malé</i>	<i>malé</i>	<i>malé</i>	Sektor byl do velké míry demonopolizován (ČEZ stále ještě vlastní pět distribučních společností); velká míra

				zapojení soukromého sektoru do výroby i distribuce energie. Tarify odrážejí náklady a nezávislý regulační úřad splňuje náročné standardy odpovědnosti a transparentnosti.
Soukromé kapitálové fondy	<i>střední</i>	<i>malé</i>	<i>střední</i>	Sektor patří k nejvyspělejším ze zemí střední a východní Evropy. Soukromé kapitálové investice vyjádřené procentem HDP jsou srovnatelné s Řeckem. Podíl investic z domácích zdrojů je stále hluboko pod hranicí vyspělých zemí a fondy musí svou nabídku nástrojů ještě rozšířit. Počet zkušených manažerů je omezený.
Nemovitosti a cestovní ruch	<i>malé</i>	<i>malé</i>	<i>zanedbatelné</i>	S půdou a pozemky se dá volně obchodovat, výjimka platí jen pro cizince. Trh s nemovitostmi v Praze je vyspělý, v jiných částech ČR se dynamicky rozvíjí, vznikají nové typy nemovitostí i finančních nástrojů. Významná část trhu s bydlením však podléhá plošné regulaci nájmu a těžbi z dotací.
Telekomunikace	<i>malé</i>	<i>malé</i>	<i>malé</i>	Trh patří k nejkonkurenčnějším ve SVE. Očekává se, že privatizace dominantního operátora pevných linek bude dokončena v roce 2005. Na trh dozírá silný regulační úřad. Tarify patří k nejvyšším a nedávno byly upravovány. Nejsou ještě dostatečně rozvinuty vyspělé služby.
Doprava	<i>střední</i>	<i>střední</i>	<i>střední</i>	V železniční dopravě došlo k oddělení správy železniční infrastruktury od přepravních společností (osobní nákladní a jiná doprava). Zapojení soukromého sektoru není velké (např. na některých místních linkách osobní doprava). Byl zřízen nezávislý regulační úřad udělující licence, ale ceny jsou regulovány Ministerstvem dopravy. Ředitelství silnic a dálnic je částečně nezávislé. Doplnkové služby byly ŘSD odebrány. Stát se pokusil (neúspěšně) udělit pouze jednu koncesi na stavbu a provoz dálnice (D47).

PŘÍLOHA 5: SROVNÁVACÍ UKAZATELE STRUKTURÁLNÍCH ZMĚN DLE ZEMÍ REGIONU

	Česká republika	Estonsko	Maďarsko	Lotyšsko	Litva	Polsko	Slovensko	Slovensko
Liberalizace								
Podíl administred cen v CPI (1%)	10,9	26,7	17,9*	14,3	19,8*	1,2	19,9*	16,7
Počet položek zboží s administred cenami v 15-položkovém koši EBRD	1*	3,0	2*	2,0*	1*	0*	2*	1*
Podíl obchodu s netranzitivními ekonomikami (%)	80,6**	72**	84**	65,5**	63,6**	na	66,1**	77,7**
Procento obchodu z HDP (%)	117,4	124,7	119,1	89,1	101,8	60,3	138,6*	101,8
Výnosy z tarifů (jako % dovozů)	0,2	0,2*	0,4*	0,4	0,5	0,5	0,5**	1,2**
EBRD index liberalizace cen	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,0
EBRD index liberalizace směnných kurzů a obchodu	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
Privatizace								
Privatizace výnosů (kumulativní, jako % HDP)	24,3	7,5*	31,7*	5,5	13,8	14,3	35**	4,7**
Podíl soukromého sektoru na HDP (%)	80,0	80,0	80,0	70,0	75,0	75,0	80,0	65,0
Podíl soukromého sektoru na zaměstnanosti (%)	70**	na	na	76*	na	71,0	na	na
EBRD index malé privatizace	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
EBRD index velké privatizace	4,0	4,0	4,0	3,7	4,0	3,3	4,0	3,0
Podnikání a trhy								
Rozpočtové dotace a současné transfery (jako % HDP)	9,3	1,7*	2,2	5,1	0,3	3,6*	1,5	1,5**
Podíl průmyslu na celkové zaměstnanosti (%)	29,9*	27*	32,9*	19,7*	20,1*	20,5	29,2*	36,3**
Změna produktivity práce v průmyslu (%)	11,1*	1,1*	5*	8,2*	11,9*	11,9	2,9*	8,8**
Investice/HDP (%)	35,7**	28,8*	22,5*	32,6*	21,9**	20,2	na	25,3**
EBRD index reformy podnikání	3,3	3,3	3,7	3,0	3,0	3,7	3,7	3,0
EBRD index politiky hospodářské soutěže	3,0	2,7	3,0	2,7	3,0	3,0	3,0	2,7
Infrastruktura								
Počet vlastníků pevné (mobilní) telefonní linky (na 100 obyvatel)	33,7 (105,3)*	34,0 (96,0)*	36,4 (88,8)*	27,6 (67,2)*	23,8 (99,3)*	17,0 (59,9)*	23,1 (79,1)*	40,7 (87,1)*
Penetrace internetového připojení (na 10 000 obyvatel)	376,1*	486,3*	492,1*	258,7*	274,3*	70,5*	226,3*	269,7*
Produktivita práce na železnici (1989=100)	72,4*	294,4*	145,1*	125,9*	71*	103,3*	61,5*	163,2*
Tarifý el. energie, USc kWh (odběr v %)	8,4 (na)**	6,5 (na)**	11,4 (99)**	7,1 (99)**	9,4 (90)**	9,8 (na)**	10,9 (na)**	na
HDP na jednotku energetické spotřeby (PPP v USD na kgce)	3,2***	2,8***	4,7***	4,1***	3,7***	3,9***	3,1***	4,5***
EBRD index reformy infrastruktury	3,3	3,3	3,7	3,0	2,7	3,3	3,0	3,0
Elektrická energie	3,3	3,0	4,0	3,3	3,3	3,3	4,0	3,0
Železnice	3,0	4,3	3,3	3,3	2,3	4,0	2,7	3,0
Sílnice	2,3	2,7	3,3	2,3	2,3	3,0	2,3	3,0
Telekomunikace	4,3	4,0	4,0	3,0	3,3	4,0	3,3	3,0
Vodohospodářství	4,0	4,0	4,0	3,3	3,3	3,3	2,7	4,0
Finanční sektor								
Počet bank (v zahraničních rukou)	35 (26)*	9 (6)*	38 (27)*	23 (9)*	12 (6)*	57 (44)*	21 (19)*	22 (7)*
Podíl aktiv státních bank (%)	2,9*	0*	6,6*	4*	0*	19,4*	1,3*	12,6*
Špatné úvěry (jako % všech úvěrů)	4,1*	0,3*	3,7*	1,1*	2,4*	17,5*	7,2*	7,5*
Domácí úvěry soukromému sektoru (jako % HDP)	27,1*	43,3*	46*	49,9*	25,1*	22,5*	25,8*	48,3*
Kapitalizace akciových trhů (jako % HDP)	25,7*	50,3*	25,5*	11,7*	26,4*	24,9*	9,5*	27,5*
EBRD index reformy bankovníctví	4,0	4,0	4,0	3,7	3,7	3,7	3,7	3,3
EBRD index reformy nebankovních finančních institucí	3,7	3,3	4,0	3,0	3,0	3,7	2,7	2,7

¹ Dotace podnikům a finančním institucím, včetně České konsolidační agentury

* Údaje za rok 2004

** Údaje za rok 2003.

***Údaje za rok 2001

PŘÍLOHA 6: HODNOCENÍ POLITICKÝCH A SOCIÁLNÍCH PODMÍNEK

Vývoj v politické sféře

Česká republika vznikla 1. ledna 1993, poté, co se rozpadla československá federace. První československý stát založil v roce 1918, po pádu rakousko-uherské říše, Tomáš G. Masaryk. Československo bylo v březnu 1939 okupováno a rozděleno nacistickým Německem: Čechy byly včleněny do německé říše a Slovensko se stalo samostatným státem a spojencem Německa. Znovu obnoveno bylo Československo v květnu 1945 a po nenásilném puči v únoru 1948 přešlo pod komunistickou nadvládu. V srpnu 1968 bylo Sovětským svazem potlačeno reformní hnutí známé pod názvem pražské jaro. V dubnu roku 1969 bylo zavedeno nové federální zřízení. Komunistický režim se vzdal své monopolní politické moci na sklonku roku 1989. Mezi Prahou a Bratislavou vyvstaly spory o to, zda by měl stát být federací se silnou ústřední vládou, jak si přál premiér Václav Klaus, předseda středo-pravicové Občanské demokratické strany (ODS), nebo zda by se měl přeměnit na volnou konfederaci prosazovanou jeho slovenským protějškem Vladimírem Mečiarom, předsedou populistického Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS). Dne 25. listopadu 1992 pak potřebná třípětinová většina poslanců Federálního shromáždění odhlasovala zákon o rozpuštění federace.

V polovině 90. let rozsáhlá korupce, špatná správa a řízení firem, narůstající dluhy podniků a alarmující růst počtu nedobytných úvěrů v bankovníctví odhalily závažné nedostatky reformního procesu a oslabily Klausovu pozici. V dubnu a červnu 1997 byl Václav Klaus prudce se zhoršující hospodářskou a finanční situací donucen zavést úsporná opatření (tzv. balíčky). V listopadu 1997, poté, co vyšly najevo finanční nesrovnalosti v jím vedené ODS, Klaus rezignoval. Do voleb, které proběhly v červnu 1998, zemi vedla dočasná úřednická vláda vedená Josefem Tošovským, bývalým guvernérem České národní banky. Zmíněné volby přivedly k moci menšinovou vládu vedenou Milošem Zemanem. Jeho sociálně demokratická vláda (ČSSD) s Klausovou ODS uzavřela tzv. opoziční smlouvu. Odměnou za podporu klíčových zákonů tak pro ODS byla nejvyšší místa v parlamentu, státní správě a státních podnicích. Navzdory velkému rozčarování veřejnosti, které se odrazilo v nízké, 58% účasti u parlamentních volbách v roce 2002 (v roce 1998 volilo 74 % voličů), zvítězila ČSSD pod vedením Vladimíra Špidly. Tato vláda však nedokázala vytěžit ze vstupu ČR do EU, který se odehrál v květnu 2004. Neuspěla ani v následných červnových volbách do Evropského parlamentu. ČSSD získala pouhá dvě ze 24 křesel pro ČR, zatímco ODS jich získala devět a komunisté šest. Špidlu na pozici premiéra v srpnu 2004 nahradil Stanislav Gross. ČSSD následně v listopadových volbách do krajských zastupitelstev a třetiny Senátu utrpěla další porážku. V dubnu 2005 Gross na funkci premiéra poté, co média přinesla informace o netransparentních finančních operacích Grosse i jeho manželky, rezignoval. Nahradil jej Jiří Paroubek, jehož jmenování vedlo k jistému zlepšení pozice ČSSD v průzkumech veřejného mínění. ODS si však i přesto udržuje náskok. Parlamentní volby by měly proběhnout na jaře nebo na začátku léta 2006.

Mezinárodní vztahy

Na počátku 90. let si Československo za hlavní zahraničněpolitický cíl vytklo integraci do západních politických, ekonomických a bezpečnostních struktur. Krátce po politických změnách roku 1989 se stalo členem Rady Evropy a v roce 1991 podepsalo asociační dohodu s Evropským společenstvím (ES). Po rozpadu České a slovenské federace v roce 1993 se česká a slovenská vláda staly nástupníky ve smlouvách uzavřených československou federací. Politická nestabilita a klesající efektivita vlády po roce 1996 vedly ke zpomalení harmonizace práva s EU. Po roce 1998 byl aktivní tlak na integraci do EU obnoven, vztahy se Slovenskem se po volební porážce autoritářského nacionalisty Vladimíra Mečiara v roce 1998 zlepšily a umožnily lepší, i když omezenou spolupráci tzv. Visegrádských zemí (České republiky, Maďarska, Slovenska a Polska) v rámci přípravy na vstup do EU. Po roce 2000 se v souvislosti se dvěma výročními hodnotícími zprávami Evropské komise o přípravě ČR na vstup do EU zrychlilo tempo harmonizace s EU. Formální právní harmonizace byla dokončena v prosinci 2002, když EU vyzvala Českou republiku a dalších sedm postkomunistických kandidátů na členství v EU (a dále Kypr a Maltu), aby se v květnu 2004 připojily k EU. Poté, co byl v referendech ve Francii a Nizozemsku zamítnut návrh ústavy EU, se vláda v Praze na pozadí veřejného sporu mezi euroskeptickým prezidentem Klausem a proevropským premiérem Paroubkem rozhodla pozastavit proces ratifikace ústavy. Československo, zakládající člen Varšavského paktu ovládaného Sovětským svazem, se po rozpadu tohoto paktu (březen 1991) zcela obrátilo západním směrem, tedy k NATO. Roku 1997 byla Česká republika oficiálně pozvána, aby se společně s Polskem a Maďarskem připojila k NATO a členem Aliance se stala v březnu 1999. České vojenské síly se účastnily mírových misí OSN v Bosně, Chorvatsku, Etiopii/Eritrei, Kosovu, Gruzii, Srbsku a Černé Hoře a Sierra Leone. Od počátku Američany vedené války proti terorismu, která začala v roce 2001, se české vojenské oddíly podílely na operacích v Afghánistánu, Iráku a Kuvajtu. Český kontingent v Iráku bude v průběhu roku 2005 stažen, ale kontingent v Afghánistánu bude naopak posílen.

Podnikatelská a politická integrita

V roce 2004 se Česká republika (společně s El Salvadorem a Trinidadem a Tobago) umístila na 51. místě Indexu vnímání korupce organizace Transparency International, ve kterém figuruje 145 zemí. Korupce tedy i nadále zůstává problémem. Tzv. „opoziční smlouva“ mezi vládnoucími sociálními demokraty a opoziční ODS, která fungovala mezi lety 1998 a 2002 a zajišťovala rozdělení sfér vlivu ve veřejném životě, byla pro korupci živnou půdou. Vláda Vladimíra Špidly, která nastoupila v červenci 2002, začala tuto situaci energicky řešit a reagovat tím na všeobecnou poptávku veřejnosti po omezení korupce. Premiér Špidla požádal ministry, aby při nástupu do úřadu odevzdali majetková přiznání a aby byli připraveni na to, že při odchodu z funkce budou tato přiznání přezkoumána. Byly zřízeny specializované útvary pro boj proti korupci a hospodářské kriminalitě při Nejvyšším státním zastupitelství v Brně s pobočkami v Praze, Ostravě a Olomouci. Dalším krokem vpřed je pak novela z května 2002, která stanovuje přísná omezení na použití nouzového „zrychleného postupu“ při zadávání veřejných zakázek. Okolnosti, za kterých byl v dubnu 2005 za velkého mediálního tlaku přinucen rezignovat Špidlův nástupce ve funkci ministerského předsedy Stanislav Gross napovídá, že protikorupční kampaně se těší podpoře veřejnosti. Uvěznění bývalého ministra financí

Iva Svobody v roce 2005, bylo médiu rovněž vykládáno jako pozitivní znamení toho, že lidé na vysokých postech nejsou imunní vůči trestnímu stíhání za zločiny. V roce 2004 vedla obvinění z toho, že byl jednomu poslanci nabídnut úplatek za to, že se zaslouží o pád vlády, ke snaze přijmout Etický kodex. Vláda připravila návrh zákona rozšiřujícího působnost Zákona o střetu zájmů na další úředníky veřejné správy a způsoby posílení jeho vynucování. Krom toho i na nižších úrovních veřejné správy probíhá tažení proti korupci. V dubnu 2004 policejní protikorupční jednotka obvinila 19 celníků z jihomoravské hranice z braní úplatků od řidičů kamiónů. Ministerstvo spravedlnosti, zemědělství, financí a další již po určitou dobu provozují horké linky, na které mohou občané oznamovat případy korupce ministerských úředníků. Ministerstvo dopravy tuto horkou linku zřídilo v září 2004.

I nadále zůstává problémem obchodování s lidmi především za účelem sexuálního zneužívání. Zprávy o dodržování lidských práv v České republice amerického ministerstva zahraničí z roku 2005, Českou republiku zařadila do zemí v první skupině, tedy skupině zemí, které zcela splňují minimální standardy eliminace obchodování s lidmi. V roce 2004 česká vláda zpřísnila právní předpisy upravující boj s obchodováním s lidmi a z pilotního programu na pomoc obětem tohoto zločinu učinila celonárodní státem dotovaný program. Zatímco statistiky zachycující vymáhání práva v této oblasti se od zveřejnění poslední strategie EBRD zlepšily, tresty pro pašeráky lidí zůstávají stále nízké.

Sociální podmínky

Populace

Počet obyvatel České republiky v roce 1990 po dvou desetiletích vysoké porodnosti podporované rodinnou politikou komunistického režimu (sčítání obyvatelstva v roce 1990 zaznamenalo 10,363 milionů, v roce 1999 zaznamenalo 10,283 milionů, zatímco poslední sčítání obyvatel provedené v prvním čtvrtletí 2001 zaznamenalo 10,298 milionů). Přirozený přírůstek obyvatelstva (porodnost mínus úmrtnost) prudce poklesl. Ze 6,7 dětí na 1 000 obyvatel v roce 1975 klesl na 0,1 na 1 000 obyvatel v roce 1992. V roce 1994 pak začal nabývat záporných hodnot. Od té doby počet obyvatel ČR klesl zhruba o 100 000. Úmrtnost kojenců a průměrná délka života jsou zhruba na stejné úrovni jako ve většině vyspělých ekonomik. Stárnutí populace způsobuje stabilní zvyšování poměru důchodců na osoby ekonomicky aktivní. V roce 2004 bylo 15% obyvatelstva starší 65 let. Podle demografických prognóz se tato situace bude pouze zhoršovat a je zdůrazňována nezbytnost důchodové reformy. Státní průběžný důchodový systém je od roku 1994 doplňován dobrovolným penzijním připojištěním, na které přispívá stát. Průběžný systém je financován z příjmů státního rozpočtu, prostřednictvím 28% odvodu na sociální zabezpečení, který se na začátku roku 2004 zvýšil z původních 26%. Populace je po republice rozmístěna vcelku rovnoměrně, k mírné koncentraci dochází pouze ve městech.

Etnický faktor

Populace ČR je etnicky homogenní. Kdysi velká německá menšina v důsledku odsunu po roce 1945 zcela zmizela a v současnosti představuje pouhých 0,2% celkové populace. Zhruba 300 000 Slováků, kteří v ČR zůstali po rozpadu československé federace 1.1. 1993,

je do velké míry integrováno. Od té doby do země přišlo ještě více Slováků, především odborníků z různých oblastí. Etničtí Poláci soustřeďující se na severní Moravě a ve Slezsku představují asi 0,6% celkového počtu obyvatel. K romské národnosti se při sčítání roku 2001 přihlásilo pouze 11 000 lidí, ovšem odborníci odhadují skutečný počet na 100 000 - 200 000. Míra nezaměstnanosti Romů dosahuje 70-90% a zhruba 70% romských dětí je umístěno do zvláštních škol pro mentálně postižené, především kvůli špatným jazykovým schopnostem. Přejít k tržnímu hospodářství, obzvláště pak zavírání státních firem, byl pro Romy obzvláště tvrdý. Stovky romských rodin pravidelně žádají o azyl v západoevropských zemích, ale málokdy uspějí, neboť jejich případy jsou odmítány na základě toho, že netrpí systematickým politickým pronásledováním nebo oficiální sociální segregací. Ústava i zákony diskriminaci zakazují, ale ne do všech odvětví práva byly ještě zakomponovány mechanismy jejich realizace, tak aby se řešily konkrétní přestupky stanovené trestním zákoníkem. Vláda usiluje o novelizaci současných zákonů zakazujících diskriminaci formou jednoho komplexního antidiskriminačního zákona. V loňském roce vláda v rámci svého plánu na integraci Romů rozdělila několik milionů dolarů na projekty podpory integrace romské komunity do společnosti.

Vzdělávání

Gramotnost se v České republice pohybuje na stejné úrovni jako ve vyspělých západních zemích. Čeští studenti se v testování znalostí přírodních věd a matematiky umísťují na nejvyšších místech. Vzdělávací systém je založen na devítiletém základním školství, na které navazuje středoškolské studium technického nebo akademického zaměření. Následkem rušení státních podniků došlo k rapidnímu poklesu učňovského studia. Počet studentů zapsaných na střední odborné školy se snížil ze 60 na 40 procent. Do tohoto poklesu se promítají změny osnov, jejichž cílem je vyjít vstříc rostoucí požadavky na profesní dovednosti. Financování vzdělávání je nyní decentralizováno a přidělené prostředky se řídí počtem žáků, přičemž většinu prostředků ze státního prostředků školy dostávají prostřednictvím obecních úřadů. V roce 2003 představovaly veřejné výdaje na školství 110,5 miliard Kč, z čehož 84,3 miliard Kč bylo hrazeno z místních rozpočtů. Dokonce i nestátní školy dostávají 60-90% prostředků z veřejných zdrojů. Celkové výdaje na žáka v reálných cenách se od roku 1989 zvýšily o 35%.

Součástí vysokoškolského studia je v současnosti i manažerské studium a pedagogika. V akademickém roce 2004/2005 mělo na státních i soukromých univerzitách šanci získat vysokoškolské vzdělání až 37%. V roce 2005/2006 počet mladých lidí zahajujících vysokoškolské studium poprvé vyrostl na 40 %. Procento studentů zapsaných na určitý typ zařízení terciárního vzdělávání přesáhne 50 % populace v dané věkové skupině. Očekává se, že do roku 2010 bude na univerzitách studovat 45-48 % mladých lidí. Společně s těmi, kdo studují v jiných formách terciárního vzdělávání, toto procento vyrostl na 55 % mladých lidí. Předpokládá se, že do roku 2015 na univerzitách bude studovat již 50 % mladých.

Zdravotnictví

Průměrná délka života a dětská úmrtnost se výrazně zlepšily, čímž se Česká republika dostala před všechny východoevropské státy s výjimkou Slovinska a jen o něco málo zaostává za zeměmi západní Evropy. Stejně jako v západních zemích patří k nejčastějším

příčinám předčasného úmrtí kardiovaskulární onemocnění a rychle roste i procento pacientů s rakovinou. Zdravotnický systém je založen na nemocnicích s nadměrným počtem zaměstnanců a rozsáhlé odborné péči. Počet lékařů na 1 000 obyvatel se od roku 1995 do roku 2003 zvýšil z 3,7 na 4,3, zatímco průměr v EU je 2,5. Počet nemocničních lůžek na 1 000 obyvatel se od roku 1990 do roku 2001 snížil z 8,1 na 6,5, ale od té doby zůstal na stejné úrovni. Praktičtí lékaři v roce 2003 představovali pouze 4 032 z celkových 42 704 lékařů. Od roku 1992 si lékaři mohou zakládat nezávislé praxe. Většina rodinných lékařů (a lékaři) v současnosti pracuje v soukromém sektoru.

Po přechodu od centrálního plánování k tržnímu hospodářství Česká republika realizovala celou řadu reforem v oblasti financování, řízení a organizace zdravotnictví. Toto úsilí však uspělo při řešení pouze některých problémů a většina z nich zůstává do dneška nevyřešených. Velký dluh ve zdravotnictví tedy představuje stále větší problém.

Zdravotnické výdaje jsou z velké části financovány z vybraného zdravotního pojištění. Zdravotnické služby jsou velmi štědře hrazeny státem a spolufinancování ze strany pacienta je velmi nízké. Ze zdravotního pojištění je financováno 93 % zdravotnických služeb, což je velmi vysoké procento, ačkoli se toto číslo vzhledem ke zvyšujícímu se počtu přímých plateb pacienta postupně snižuje. Soukromé útraty na zdravotnictví však i nadále v ČR zůstávají nízké. Největší investice do drahé zdravotnické technologie jdou ze státního rozpočtu.

Klíčovými výdajovými oblastmi ve zdravotnictví jsou farmaceutické náklady, které rostly v důsledku několika faktorů: stárnutí populace a souvisejícího růstu objemu užívaných léků, udržování historicky rozsáhlé nemocniční infrastruktury, kterou stát zdědil po starém režimu, rozšíření nákladné lékařské technologie a průběžně rostoucích platů lékařského personálu. Všechny tyto faktory budou stále větší přítěží pro už dnes rozpočtově napjatý zdravotnický systém.

Hlavním znakem zdravotnictví je tedy rozsáhlá a zvětšující se zadluženost. Výdaje na zdravotní péči, zvyšované výše uvedenými faktory, průběžně převyšují dostupné zdroje a poskytnuté služby nejsou zdravotnickým zařízením včas hrazeny. Současná úroveň zadlužení zdravotnictví v ČR není vysoká, ale v poslední době rychle roste.

Pracovníprávní záležitosti

Stejně jako řada zemí SVE i Českou republiku nadále trápí vysoká nezaměstnanost (v roce 2004 přes 8,3 % z celkové pracovní síly). Míra nezaměstnanosti se navíc mezi jednotlivými regiony země výrazně liší. Zemi bohužel sužuje i častý souběh dlouhodobé nezaměstnanosti (zhruba polovina nezaměstnaných Čechů hledá práci více než jeden rok, zatímco v bývalé evropské patnáctce je to méně než 40 %) a nezaměstnanosti mladých (v roce 2003 mělo zaměstnání má pouze 30 % Čechů mezi 15 a 24 lety, zatímco v bývalé patnáctce EU to bylo 40 %).

Pod hlavním odborovým svazem, Českomoravskou konfederací odborových svazů (ČMKOS), právním nástupcem komunistického odborového svazu, je sdruženo celkem 32 odborových organizací. Počet odborářů však poslední dobou prudce klesá a pohybuje se pouze okolo 25 % pracovní síly. Odborové svazy však mají i nadále silný politický vliv, v neposlední řadě vzhledem k jejich těsné vazbě na levicovou sociálně demokratickou stranu (ČSSD).

PŘÍLOHA 7: ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V důsledku vstupu země do EU 1. května 2004 se ČR průběžně dařilo zlepšovat kvalitu životního prostředí a uvádět své právní normy v soulad se směrnicemi EU týkající se životního prostředí (obsaženo v Příloze V k článku 24 Aktu o přistoupení z roku 2003 o dočasných a přechodných opatřeních pro Českou republiku). Vstup do EU povede k ekologickým investicím zajišťujícím soulad s požadavky EU. Jejich výše se odhaduje na zhruba 10 mld. EUR. Požadované roční výdaje na ochranu životního prostředí v ČR se odhadují na více než dvojnásobek investic současných členských zemí EU. Podniky veřejných služeb (především vodohospodářské a kanalizační/úpravny odpadních vod) investovaly velké částky do modernizace stávajícího zařízení a rozšiřování regionální působnosti. Zásadní investice do ekologické infrastruktury budou zapotřebí i ze strany soukromých průmyslových podniků a veřejného sektoru.

Hlavním cílem Státní politiky životního prostředí ČR je ochrana přírodního bohatství a zlepšování kvality životního prostředí, a současně hledání rovnováhy mezi rozvojem ekonomiky a ochranou životního prostředí. České obyvatelstvo je ekologicky velmi uvědomělé a může těžit ze zvýšeného přístupu k informacím o životním prostředí i tvorby rozhodnutí. Navzdory určitému zpomalení ČR pokročila v transpozici práva ES a v některých oblastech dokonce předběhla vlastní legislativní plán. Ovšem vynucování práva v oblastech, jako je bezpečnost práce a ochrany zdraví na pracovišti či veřejné zdraví, pokulhává. V jiných aspektech (např. emise skleníkových plynů či recyklace tuhého odpadu) jsou ekologické ukazatele za Českou republiku rovné ukazatelům většiny členských zemí EU.

Od roku 2003 Česká republika transponovala a implementovala Směrnicí 96/61 ES (IPPC) o integrované prevenci a kontrole prevence pro nová zařízení. Od roku 2007 pak, nebude-li dohodnuto individuální přechodné období, bude tato směrnice platit i pro stávající zařízení. Mezi další oblasti patří:

- příprava nového zákona o chemických látkách a chemických přípravcích, který bude plně kompatibilní s příslušnými předpisy ES;
- příprava novelizace české legislativy na základě analýzy těžebních zákonů a souvisejících předpisů ve jednotlivých zemích EU, tak aby se dosáhlo kontroly a administrativních postupů srovnatelných s předpisy zemí EU a podporu začlenění ekologického dohledu nad těžbou.

Na regionální úrovni byl z programu EU PHARE financován twinningový projekt pomoci odborům životního prostředí čtrnácti krajských úřadů při implementaci 46 směrnic ES a nařízení Rady v šesti základních oblastech ochrany životního prostředí. Projekt byl zahájen 24. března 2003 a skončil 19. října 2004. Mezi hlavní tematické okruhy tohoto projektu patřily CITES, chemické látky, likvidace odpadu, ekologické havárie (Seveso II), ochrana vod a kvalita ovzduší.

K významným strukturálním změnám kvality životního prostředí patří výrazně snížené znečištění z průmyslové produkce v důsledku toho, že v první polovině 90. let byla ukončena činnost nemoderních a nekonkurenceschopných odvětví. Krom toho zvýšenou

produkcí ve výrobních odvětvích nedoprovázelo zvýšení znečištění. Přesto by plnou harmonizací se směrnicemi EU a další zkvalitňování životního prostředí mohly zkomplikovat následující úkoly: zlepšení kvality pozemních skládek a úpraven nebezpečného odpadu; využití obnovitelné energie, zlepšování kvality vody na úroveň plně odpovídající normám EU pro pitnou vodu a ochrana veřejného zdraví; posilování kapacit úpravy odpadních vod; a protipovodňová opatření.

Mezi nejdůležitější mezinárodní dohody, které Česká republika podepsala, patří Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu, jejíž ratifikace se připravuje a v rámci níž se Česká republika zavazuje snížit celkové emise skleníkových plynů do období let 2008 - 2012 o 8% od úrovně dosažené v roce 1990; Kartagenský protokol o biologické bezpečnosti připojený k Úmluvě o biologické rozmanitosti, který si klade za cíl zajistit ochranu a bezpečnost při manipulaci, užívání a převážení živých modifikovaných organismů, které jsou výsledkem moderní biotechnologie a které mohou mít škodlivý vliv na ochranu a využití biologické diverzity; Úmluva o hodnocení vlivu na životní prostředí přesahujícího státní hranice (úmluva z Espoo); a Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (Aarhuská úmluva).

Přístup banky k životnímu prostředí podporuje české cíle v oblasti implementace *acquis*, a současně se snaží řešit zásadní ekologické problémy, přičemž se tím, že projekty EBRD jsou v souladu s přejímáním unijního *acquis*, zaměřuje na další zlepšování určitých konkrétních oblastí péče o životní prostředí. Investice do zlepšování životního prostředí s cílem splnění norem EU nikdy nekončí a banka bude na zlepšení *acquis* v oblasti životního prostředí i na modernizaci ekologické infrastruktury i nadále spolupracovat s dalšími institucemi jako EU ISPA či EIB.

PŘÍLOHA 8: BILATERÁLNÍ POMOC

Kód OPID	Název projektu	Kód fondu	Příděl (EUR)	Vyplaceno (EUR)	Datum souhlasu	Typ tech. pomoci	Sektor	Název týmu
568	Slovak and Czech Telecommunications project	AUS	43 080	43 080	18/03/92	Realizace projektu	Telekomunikace	Telekomunikace, Informatika a média
747	Environmental assessment of D5 motorway	DEN	135 000	135 000	17/08/92	Poradenské služby	Stavebnictví	Doprava
589	Regional Cities Development Programme - water and waste water - Ostrava, Plzen	DEN	29 905	29 905	22/10/92	Příprava projektu	Doprava, skladování	Sídlo SEEC
589	Regional Cities Development Programme - local government finance framework	ECP	33 237	33 237	20/06/92	Příprava projektu	Doprava, skladování	Sídlo SEEC
589	Regional Cities Development Programme - Brno clean and waste water sector study	ECP	179 094	179 094	20/06/92	Příprava projektu	Doprava, skladování	Sídlo SEEC
589	Regional Cities Development Programme - urban transport Brno and Ostrava	ECP	181 148	181 148	20/07/92	Příprava projektu	Doprava, skladování	Sídlo SEEC
1458	Czech and Moravian Guarantee Development Bank - due diligence	ECP	75 000	75 000	20/10/93	Poradenské služby	Finance, podnikání	Finanční instituce
744	Pre-investment study for upgrading main rail routes	ECP	393 157	393 157	14/01/94	Příprava projektu	Výroba	Doprava
4532	Assistance in establishing a Securities Commission	ECP	435 336	435 336	15/05/98	Poradenské služby	Komunitní / sociální služby	Transformace práva
5739	Czech direct equity fund (framework contract)	ECP	163 689	163 689	02/09/98	Příprava projektu	Finance, podnikání	Finanční instituce
5739	Czech direct equity fund (framework contract)	ECP	70 111	70 111	02/09/98	Příprava projektu	Finance, podnikání	Finanční instituce
12471	Brno Sewerage Network Rehabilitation	ECP	450 000	450 000	22/01/01	Realizace projektu	Služby obcím	Obecní & ekologická infrastruktura
22383	VOPF Valuation Due Diligence	ECP	42 300	42 300	04/10/01	Příprava projektu	Finance, podnikání	Finanční instituce
2802	Sepap Steti a.s. - cost competitiveness investment development	ENE	41 348	41 348	01/09/95	Realizace projektu	Zemědělství, lesnictví, rybnářství	Centrála ČR / SR
568	Telecommunications technical specifications	FIN	39, 657	39 657	12/03/92	Realizace projektu	Telekomunikace	Telekomunikace, Informatika a média
2802	Sepap Steti a.s. - cost competitiveness investment development	FIN	41 912	41 912	13/09/95	Realizace projektu	Zemědělství, lesnictví, rybnářství	Centrála ČR / SR
1446	District heating sub-sector study project - Czech Republic	GE02	208 492	208 492	10/12/92	Poradenské služby	Energetika	Energetika
716	Environmental training workshop	HOL	43 216	43 216	01/08/93	Vzdělávání	Komunitní / sociální služby	Jednotka hodnocení Vlivu na ZP
732	Prague wholesale market	HOL	114 806	114 806	11/08/93	Příprava projektu	Výroba	Centrála ČR / SR
1448	Power generation and transmission review	ITA	74 427	74 427	01/07/92	Příprava projektu	Energetika	Energetika
732	Prague wholesale market	ITA	68 895	68 895	03/08/93	Příprava projektu	Výroba	Centrála ČR / SR
12795	TurnAround Management Programme - Team Country Coordinator (Andrea Daresti)	TAM	46 400	16 538	11/10/00	Poradenské služby	Výroba	TAM/BAS Programme
568	Institutional Development Programme	JAP	1 137 629	1 137 629	01/01/92	Příprava projektu	Telekomunikace	Telekomunikace, Informatics and Media
1457	Development of export credit guarantee agency	JAP	137 484	137 484	01/09/94	Poradenské služby	Finance, podnikání	Finanční instituce
2256	Czech Direct Equity Fund (formerly Czech Post-privatisation Fund) - initiation and feasibility	JAP	172 590	172 590	01/04/95	Příprava projektu	Finance, podnikání	Central Europe Front Office
22283	ZEZ - Silko	SPA	23 564	23 564	20/05/03	Poradenské služby	Výroba	Restrukturalizační skupina
1455	Development of SPE - export credit insurance	SWE	36, 941	36 941	01/02/94	Poradenské služby	Finance, podnikání	Finanční instituce
1448	Power generation and transmission review	TAI	18 253	18 253	01/03/92	Příprava projektu	Energetika	Energetika
2207	Czech food holding	UKC	60 724	60 724	06/11/95	Příprava projektu	Výroba	Zemědělství
2386	Czech food holding (II)	UKC	26 190	26 190	02/03/95	Příprava projektu	Výroba	Zemědělství
3280	Implementation of Czech food industry holding	UKC	8 058	8 058	08/02/96	Realizace projektu	Výroba	Zemědělství
7714	Regional - close-out netting legislation	UKE	50 000	50 000	08/11/99	Poradenské služby	Finance, podnikání	Právní transformace
21905	Anti-Corruption workshop	UKE	9 439	9 439	07/03/02	Vzdělávání	Komunitní / sociální služby	Hlavní ekonom
1448	Power generation and transmission review	USOLD	46 844	46 844	23/03/92	Příprava projektu	Energetika	Energetika
CELKOVÝ POČET PROJEKTŮ V ČR			34	4 637 920	4 608 058			

PŘÍLOHA 9: HODNOCENÍ OBCHODNÍHO PRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY

EBRD pravidelně zpracovává vlastní hodnocení právní reformy zemí, ve kterých působí. V těchto hodnoceních se banka zaměřuje na vybrané oblasti významné z hlediska jejich investic: kapitálové trhy, podniková legislativa a řádná správa a řízení podniků, povolení/licence, platební neschopnost, zástavní právo a telekomunikace. Současnými nástroji se měří „litera“ zákona (jinak také „rozsáhlost“ legislativy) a uplatňování těchto zákonů v praxi (jinak také „účinnost“). Veškeré dostupné výsledky těchto hodnocení lze najít na www.ebrd.com/law. Tato příloha je shrnutím výsledků tohoto hodnocení České republiky, doplněným kritickými připomínkami právních expertů EBRD, kteří hodnocení prováděli.

Kapitálové trhy

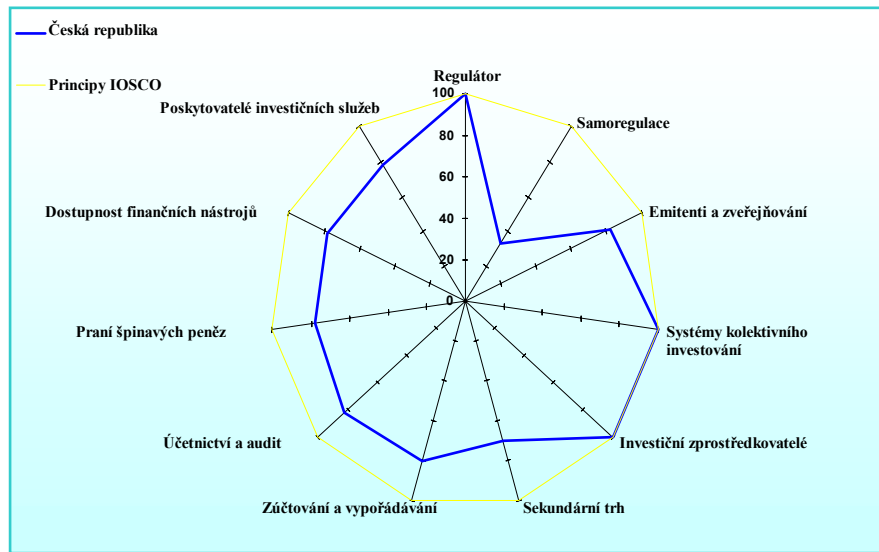
Český trh s cennými papíry upravuje několik zákonů a vyhlášek vznikajících postupně od roku 1991 a od té doby několikrát novelizovaných. Nejvýznamnější novely vstoupily v platnost 1. května 2004, když země vstoupila do Evropské unie.

Mezi klíčové zákony regulující české kapitálové trhy patří Zákon o podnikání na kapitálovém trhu (2004); Zákon o cenných papírech (1992); nový Zákon o dluhopisech (2004); Zákon o Komisi pro cenné papíry (1998); Zákon o kolektivním investování (2004) a Obchodní zákoník (1991).

Nejdůležitějším právním předpisem je Zákon o podnikání na kapitálovém trhu, zajišťující komplexní regulaci všech aspektů kapitálových trhů „veřejného“ charakteru. Tento zákon stanovuje požadavky na zakládání a řízení investičních společností, požadavky na registraci cenných papírů a obchodování s nimi, požadavky na systém vypořádání, upravuje ochranu investorů a dává české Komisi pro cenné papíry (KCP) pravomoc vydávat v několika oblastech sekundární legislativu. Po přijetí Zákona o podnikání na kapitálovém trhu bylo zrušeno několik odstavců zákona o cenných papírech. Tento zákon se tedy v současnosti omezuje na vyjmenování právních požadavků na smlouvy o cenných papírech. Nedávno přijatý zákon o kolektivním investování zcela ruší předchozí Zákon o investičních společnostech a investičních fondech a transponuje do českého legislativního rámce evropskou směrnici o koordinaci předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (UCITS). Konečně, obchodní zákoník obsahuje právní ustanovení týkající se práva společností a náležitostí několika typů obchodních smluv.

Dozor nad trhem s cennými papíry vykonávalo Ministerstvo financí až do roku 1998, kdy byla zřízena Komise pro cenné papíry (KCP). Role a funkce KCP jsou vyjmenovány v Zákoně o komisích pro cenné papíry. KCP má v určitých oblastech spojených s vydáváním cenných papírů a obchodováním s nimi vynucovací pravomoci. Vynucování ustanovení obchodního zákoníku spadá z větší části do působnosti obchodních soudů, KCP má některé dohledové pravomoci v oblasti nabídek na převzetí a v některých dalších oblastech (např. slučování akciových společností). Od té doby, co platí zákon o obchodování na kapitálovém trhu má KCP nově další speciální regulační pravomoci.

Kvalita legislativy upravující trh s cennými papíry – Česká republika (2004)

Pozn.: Nejzazší výběžek každé osy představuje ideální hodnocení, tj. stav odpovídající standardům, které IOSCO uvádí ve svém dokumentu *Cíle a principy regulace trhu cenných papírů*. Čím větší je „pavučina“, tím více se příslušná legislativa upravující trh s cennými papíry blíží těmto principům.

Zdroj: EBRD Securities Market Legislation Assessment 2004.

Podle hodnocení legislativy upravující trh s cennými papíry (EBRD Securities Markets Legislation Assessment) z roku 2004 se ČR vyznačuje „středním stupněm souladu“ s Cíly i principy regulace trhu cenných papírů vydanými Mezinárodní organizací komisí pro cenné papíry (IOSCO) – viz výše uvedený graf. Toto hodnocení znamená velké slabiny v právních předpisech upravujících samoregulaci a v požadavcích na obezřetnost v oblasti zúčtování a vypořádávání a na sekundárním trhu. Hodnocení odhalilo slabá místa hlavně v právních předpisech upravujících riziko nedokončení transakce a v dohledu nad účastníky trhu.

Některé z výše uvedených skutečností vyřešila novelizace z května 2004, avšak některé i nadále zůstávají podstatnými problémy, které je třeba řešit. Obzvláště je nutné zřídit centrální depozitář, podrobně popisovaný v novém zákonu o obchodování na kapitálovém trhu a je třeba dále posílit finanční nezávislost a pravomoci dohledu KCP.

Právo společností a správa a řízení společností

Hlavním právním předpisem upravujícím správu a řízení společnosti je obchodní zákoník vydaný v roce 1991 a od té doby několikrát novelizovaný (naposledy v květnu 2005, kdy byla přidána ustanovení o vytěsnění menšinových vlastníků¹).

Obchodní zákoník upravuje zakládání a činnost společností obecně, dále pak práva akcionářů, pravidla pro převzetí firem, oznamovací povinnost v případě změn v akcionářské struktuře společnosti, pravidla fúzí a akvizic atd. Další ustanovení týkající se správy a řízení společností lze najít v zákonu o cenných papírech a v zákonu o obchodování na kapitálovém trhu upravujícím obchodování na základě znalosti důvěrných informací (tzv. insider trading) a informační povinnost. Vedle toho v roce 2004 Komise pro cenné papíry dokončila novou verzi dobrovolného Kodexu správy a řízení

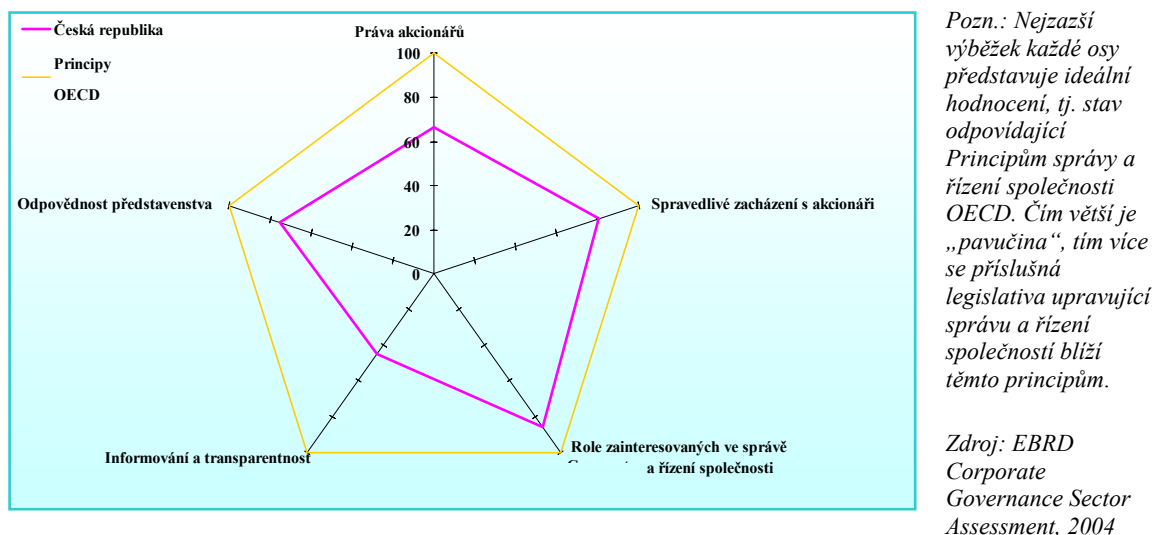
¹ Většinový akcionář vlastní více než 90 % akcií má právo na odkup akcií vlastněných menšinovými akcionáři.

společnosti, který byl vypracován podle nových Principů řádné správy a řízení společnosti OECD. Kodex klade důraz na transparentnost a odpovědnost a snaží se o kultivaci správy a řízení společností v ČR.

Nejčastějším obchodním subjektem jsou akciové společnosti (a.s.), pro něž platí požadavek minimálního základního kapitálu ve výši dvou milionů Kč. Fungují na bázi dvou- nebo tří-úrovňové organizace. Akcie jsou volně převoditelné. Vedení a.s. je svěřeno do rukou představenstva, jehož členy si na valné hromadě volí akcionáři, případně dozorčí rada (stanoví-li tak zřizovací listina společnosti). Pokud má však a.s. víc než 50 zaměstnanců, třetina členů dozorčí rady by měla být zvolena ze zaměstnanců společnosti.

Kvalita legislativy upravující správu a řízení společnosti – Česká republika (2004)

Podle výsledků hodnocení správy a řízení společnosti provedeného EBRD v roce 2004 posuzující „literu zákona“ v ČR byla země, stejně jako řada dalších zemí přistupujících k EU, hodnocena „středním stupněm souladu“. Jak je patrné z výše uvedeného grafu, ČR má slabiny především v oblasti informační povinnosti a transparentnosti. Pro ČR je tedy reformní prioritou posílení implementace a vynucování právních předpisů o správě a řízení společností, tak aby se solidní institucionální zázemí přetavilo v řádnou praxi.

Koncese

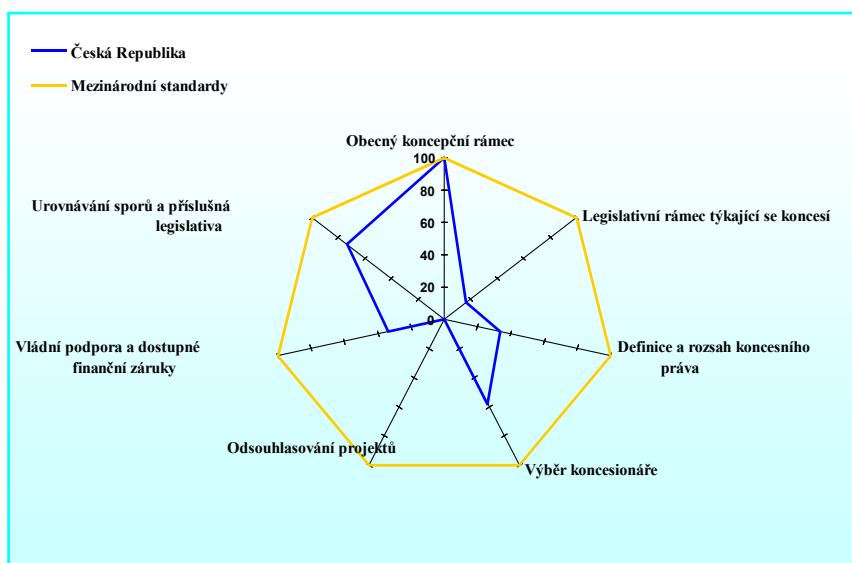
Česká republika momentálně nemá žádný rámcový koncesní zákon, ačkoli jeho návrh již byl zpracován, předložen vládě a očekává se, že bude přijat ke konci roku 2005.

Každý sektor si vhodnou koncepci účasti soukromého sektoru a její následnou aplikaci volí. Několik resortních zákonů upravuje právo soukromého subjektu užívat veřejný majetek za účelem poskytování služeb či zařízení veřejnosti. Mezi těchto 34 resortních norem spadá vodní zákon, energetický zákon, zákon o ochraně a využití nerostného bohatství a silniční zákon. Stávající právní úpravy se zabývají především licencemi a pro udělování koncesí poskytují pouze omezený základ. Vodní zákon a zákon o vodovodech a kanalizacích mezi jiným upravují povolení k užívání vody a vypouštění odpadních vod,

poplatků, pravomocí vodohospodářských úřadů a podmínek podnikání v oboru zásobování vodou a vodním odpadovém hospodářství. Silniční zákon umožňuje soukromé investice do veřejné infrastruktury. Podle tohoto zákona má Ministerstvo dopravy možnost převést některá svá vlastnická práva (pouze k silniční infrastruktuře) podpisem koncesní smlouvy mezi státem a soukromým investorem o financování, stavbě, provozování a údržbě silničních komunikací na dobu nejméně 25, ale ne více než 35 let. Přírodní bohatství na území České republiky je ve vlastnictví státu. Zákon o ochraně a využití přírodního bohatství a zákon o hornické činnosti, výbušninách a o Státní báňské správě stanoví základní právní rámec pro těžbu a hornictví a související činnosti v ČR.

Česká republika má dobře formulovaný obecný rámec zlepšování právního prostředí a podpory zapojení soukromého sektoru (usnesení vlády o uplatňování obecné koncepce zapojování soukromého sektoru přijaté v roce 2004), na jehož základě bylo zřízeno centrum veřejně soukromých partnerství (PPP), jehož úkolem je pracovat na projektové rovině a zajišťovat poradenské služby v oblasti PPP.

Kvalita koncesní legislativy – Česká republika (2004)

Pozn.: Nejvyšší výběžek každé osy představuje ideální hodnocení, tj. stav odpovídající mezinárodním standardům jako je Legislativní pokyny UNCITRAL pro infrastrukturní projekty financované soukromě. Čím větší je „pavučina“, tím více se příslušná koncesní legislativa blíží těmto standardům.

Zdroj: EBRD Concessions Sector Assessment, 2004.

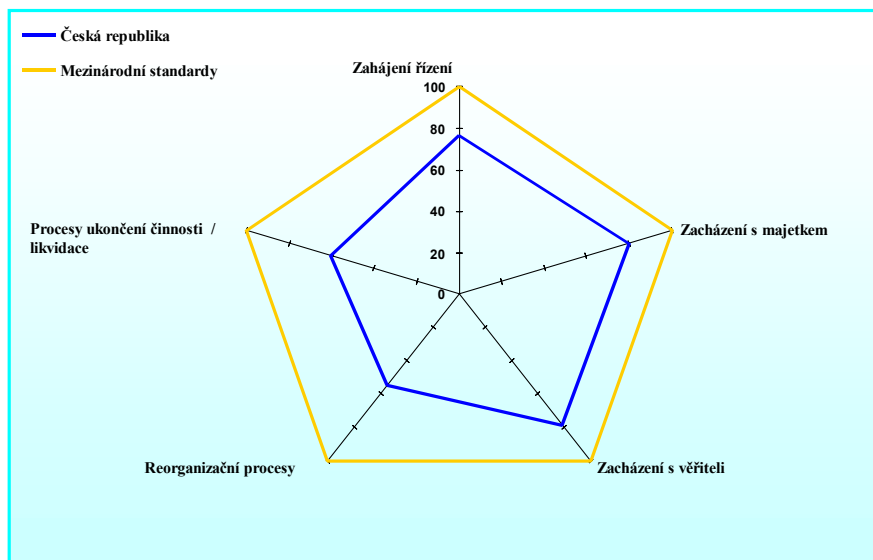
Nedávné hodnocení koncesní legislativy prováděné bankou (EBRD Assessment of Concession Laws), které se zaměřilo na posouzení příslušných systémů ve 27 zemích, v nichž EBRD působí (pouze formální předpisy, nikoli jejich uplatňování v praxi) ukázalo, že české právní předpisy „částečně vyhovují mezinárodní uznávaným principům koncesní legislativy“. Jak si lze všimnout na výše uvedeném grafu, zatímco např. koncepční rámec a pravidla řešení sporů ve věcech koncesí jsou již dobře ošetřené, ve většině ostatních oblastí, konkrétně pravidla odsouhlasování projektů, používání současných koncesních pravidel a dostupnost finančních nástrojů a státní podpory je třeba ještě řady významných zlepšení, aby se dostálo požadavkům moderního právního rámce umožňujícího zapojení soukromého sektoru.

Optimistické vidění budoucnosti PPP v ČR povzbuzují jasná koncepce, založení speciální pracovní skupiny představující první prvek institucionální infrastruktury a návrh koncesního zákona.

Insolvence

Konkurz a platební neschopnost se v ČR řídí zákonem o platební neschopnosti z roku 2000 ve znění pozdějších předpisů (zákon o insolvenční). Tento zákon byl ve srovnání s mezinárodními standardy sektorového hodnocení EBRD za rok 2004 hodnocen „středním stupněm souladu“. Níže uvedený graf čerpá z tohoto hodnocení a lze z něj vyčíst stupeň souladu zákona o insolvenční s mezinárodními standardy v pěti hlavních oblastech:

Soulad českého zákona o insolvenční s mezinárodními standardy Kvalita zákona o insolvenční – Česká republika (2004)

Pozn.: Nejvyšší výběžek každé osy představuje ideální hodnocení, tj. stav odpovídající mezinárodním standardům, např. Principům Světové banky a pokynům pro efektivní režimy insolvenční a práva věřitele, legislativním pokynům pro zákony o insolvenční pracovní skupiny UNCITRAL a další. Čím větší je „pavučina“, tím více se zákon o insolvenční blíží těmto standardům.

*Zdroj: EBRD
Insolvency Sector
Assessment, 2004.*

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že zmiňovaný zákon má některé silné stránky. Konkrétně má dobře propracované požadavky třetích stran dodat správci konkurzní podstaty aktiva předluženého majetku. To bude obecně znamenat zvětšení majetku, který bude možné rozdělit mezi věřitele a tím se zvýší vymahatelnost pohledávek věřitelů. Zákon rovněž stanoví relativně přísné termíny projednávání jednotlivých případů a rovněž to, že známí věřitelé budou po zahájení řízení uvědoměni přímo. Poslední dva aspekty jsou velmi výraznými přednostmi zákona.

Jak ale současně výše uvedený graf ukazuje, stále ještě zůstává řada aspektů úpadkového zákona, které je třeba zlepšovat. Konkrétně velmi chybí podrobná kritéria prokázání toho, že dlužník je v platební neschopnosti.²

² Kritéria jsou poměrně jednoduchá: více věřitelů a buď dlouhodobější neschopnost plnit závazky nebo zastavení plateb nebo zadluženost přesahující součet hodnoty podniku a očekávaného zisku. Podrobná kritéria mohou být na překážku něčemu, co je v zásadě tržní proces.

Zákon navíc zakazuje zahájit řízení tam, kde majetek nestačí na pokrytí nákladů na správu konkurzní podstaty.³

Krom těchto relativně závažných problémů je slabou stránkou úpadkového zákona také vyhýbání se transakcím předcházejícím úpadku (od roku 2000 je však např. možné jmenovat předběžného správce konkurzní podstaty ještě před tím, než je rozhodnuto o tom, že dlužník je insolventní, a tak zajistit majetkovou situaci dlužníka a zabránit přesunům majetku), sankce pro věřitele, kteří svůj nárok neoznámí do stanoveného termínu (ovšem žádosti, které nejsou předloženy ve stanovené dodatečné lhůtě, nejsou zohledňovány) a časové omezení reorganizace.

Ačkoli zmiňovaný insolvenční zákon obsahuje určité pozitivní prvky (viz výše), lze pochybovat o tom, zda mohou být kladné prvky tohoto zákona řádně prosazovány v praxi. Přehled právních ukazatelů EBRD zaměřený na konkurz a platební neschopnost (2004), který zkoumal „účinnost“ (tedy uplatňování zákona v praxi) režimů insolvence, ukázal, že praktická aplikace tohoto zákona jak ze strany věřitelů, tak ze strany dlužníků, pravděpodobně bude váznout na příliš velkých překážkách účasti v řízení a zbytečných formalitách. Výsledky tohoto přezkumu navíc naznačují, že kvalita soudců a správců konkurzní podstaty je v případech zahájených věřiteli i dlužníky velmi nevyrovnaná.

Všechny tyto faktory, společně s nedostatky tohoto zákona, svědčí proti tomu, aby konkurzní řízení fungovalo tak, jak má, tedy aby na dlužníky působilo jako „bič“ (aby jednali v dobré víře) i jako „cukr“ (aby se v těch případech, kdy je jejich podnik v zásadě zachránit, pokusili o jeho záchranu). Je jasné, že náprava situace si vyžádá komplexní reformu, a to jak legislativní, tak institucionální. Proto je politováníhodné, že nedávné snahy o modernizaci úpadkového zákona nebyly příliš úspěšné.

V únoru 2005 Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR neprošla dlouho očekávaná novela úpadkového zákona, která si kladla za cíl výrazně urychlit a zjednodušit konkurzní řízení a tím pádem i omezit možnost korupce a zlepšit přístup k úvěrům pro malé a středně velké podniky. Tato novelizace byla míněna jako „nouzové řešení“ do té doby, než se podaří završit komplexnější legislativní reformu (původně podporovanou Světovou bankou, která ji v roce 2003 iniciovala). 31. srpna 2005 vláda odhlasovala zcela nový návrh konkurzního zákona připraveného ministerstvem spravedlnosti a zamýšlí jej předložit parlamentu.

Zajištěné transakce

Od roku 2000 se právní rámec pro zajištěné transakce v ČR výrazně zlepšil. Stále ale ještě nedosáhl flexibility a transparentnosti legislativy některých okolních zemí, takže je stále co zlepšovat, což nepochybně prospěje ekonomickým hráčům na českém trhu.

---

³ Zákon to umožňuje pouze tehdy, pokud neexistují žádná aktiva, práva apod., která lze prodat či pohledávky, které lze vymáhat a jsou tedy se souhlasem věřitelů z konkurzní podstaty vyňata (čl. 44 odst. 1 písm. d) společně s čl. 27 odst. 6 zákona o insolvenční). Žádné významné hodnoty tedy nejsou ponechány stranou.

Nejdůležitější ustanovení jsou obsažena v občanském zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů), občanském soudním řádu a v novém zákoně o konkurzu a vyrovnání.

K nejvýznamnější změně došlo v roce 2002, kdy české právo poprvé uznalo možnost neposesorňho zadržovacího práva stran na movitý majetek, což znamená, že dlužník může věřiteli jako zástavu poskytnout movitý majetek, aniž by musel o tento majetek přijít. Neposesorň zadržovací právo lze pořídit notářským zápisem a závazek musí být zaregistrován v centrálním registru – Registru zástav spravovaném Českou notářskou komorou.

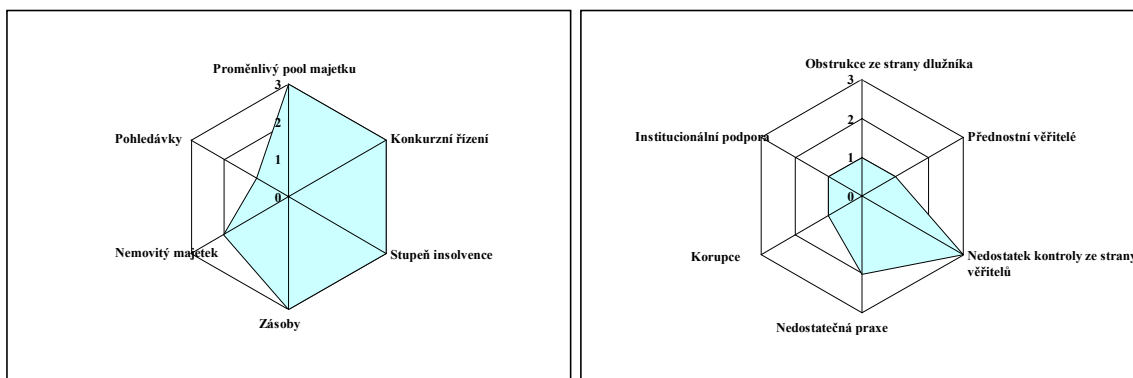
V praxi v tomto ohledu vznikají především následující problémy:

- Strany se mohou dohodnout na vytvoření neposesorňho práva ke i) konkrétně stanovené položce movitého majetku, ii) břemene na kolektivním majetku, např. podniku, nebo iii) na souboru věcí. Panuje však nejistota ohledně výkladu břemene na „kolektivním majetku“ a tím pádem by nebylo jisté, zda lze zřídit zástavní právo nad sofistikovanějším typem majetku, např. nad termínovanými obchody, proměnlivým poollem pohledávek atd. Zde bude záviset především na vysvětlení jurisprudence.
- Zástavní břemeno může až do dohodnuté výše garantovat závazky určitého druhu, které po určité období vyvstávají ze vztahu mezi držitelem zástavy a zástavcem. To může v praxi opět znamenat omezení pro zástavy typu proměnlivého poolu pohledávek. Je však potřeba poznamenat, že zástavní břemeno může být spojeno s nárokem, který bude vznesen až v budoucnosti nebo s nárokem, který závisí na splnění určitých podmínek.
- Registr zástav funguje poněkud omezeně. Registr zástav lze totiž prohledávat pouze přímo u notáře a je k tomu zapotřebí předložení důkazu o oprávněném zájmu či písemné oprávnění majitele zastaveného majetku.
- Zatímco způsob výkonu zástavního práva je efektivní (což, jak vyplývá z níže uvedených grafů, potvrdil i průzkum EBRD z roku 2003), nejčastěji pak formou veřejné aukce soukromě stanovenými exekutory, pozice v konkurzní podstatě dlužníka je daleko složitější a účinnost není tak velká, což pro věřitele znamená velkou nejistotu.

Překážky výkonu zástavního práva – Česká republika (2003)

Působnost

Proces

Pozn.: Čím plnější jsou půlměsíce, tím závažnější jsou problémy v uvedených kategoriích. Procesuální faktory měří dopad konkrétních překážek na výkon zástavního práva. Faktory působnosti ukazují, jak efektivní by výkon zástavního práva byl, kdyby se týkal různých typů zástav a v případech úpadku dlužníka.

Zdroj: EBRD Legal Indicator Survey 2003.

Telekomunikace

Český telekomunikační sektor se v současnosti řídí zákonem o elektronických komunikacích z roku 2005 („zákon o komunikacích z roku 2005“) a spadá pod regulaci Českého telekomunikačního úřadu (ČTÚ). ČTÚ vznikl v roce 1993 jako součást Ministerstva hospodářství a posléze byl převeden pod Ministerstvo dopravy a spojů („MDS“) v roce 1996. Roku 2000 se stal nezávislým orgánem. Všechny zbývající komunikační aktivity byly v roce 2003 převedeny z MDS na nově zřízené Ministerstvo informatiky (MI). Zákon o komunikacích z roku 2005 dává MI a ČTÚ v souladu s regulačním rámcem EU pro elektronické komunikace zvláštní pravomoci a funkce. Komunikační zákon z roku 2005 nahradil předchozí právní předpis z roku 2000 a v souladu s povinnostmi ČR jako člena EU usiluje o zavádění současného regulatorního rámce EU do českého práva.

Český Telecom, bývalý monopolní poskytovatel připojení, byl do dubna 2005 z 51,1 % vlastněn státem. Po mezinárodní veřejné soutěži byl tento podíl státu odprodán španělské společnosti Telefónica, přičemž součástí privatizační dohody s Telefónicou je údajně odkup zbývajících veřejně obchodovaných kmenových akcií. Objevily se také informace o tom, že součástí privatizační dohody je podmínka, že v dozorčí radě společnosti musí až do roku 2008 zasedat jeden vládou jmenovaný člen.

Český trh s mobilními komunikacemi je dynamický a mezi třemi silnými operátory, společnostmi EuroTel, T-Mobile a Český Mobil (Oskar) probíhá intenzivní konkurenční boj. Všichni tři mobilní operátoři jsou držiteli GSM i 3G licencí (spuštění 3G služeb se plánuje na rok 2006). Stejně jako na jiných evropských trzích mobilní penetrace přesáhla 100 %.

Český Mobil (Oskar), EuroTel a T-Mobile jsou v souladu s příslušnými ustanoveními starého telekomunikačního zákona na svých trzích dominantními operátory (SMP). Podle

zákonu o komunikacích z roku 2005 musí ČTÚ operátora prohlásit za SMP tehdy, když je na základě analýzy trhu na určitém trhu vnímán jako subjekt mající sám nebo spolu s ostatními takový ekonomický vliv, který mu do značné míry dovolí fungovat nezávisle na konkurentech, zákaznících nebo ostatních uživatelích. ČTÚ svou analýzu musí vypracovat před druhým čtvrtletím 2006 a přezkoumat povinnosti SMP vyplývající ze starého telekomunikačního zákona před třetím čtvrtletím 2006.

Zatímco formálně došlo k plné liberalizaci trhu již v lednu 2001, zpoždění vlády při zavádění důležitých tržně-liberalizačních nástrojů, jako jsou předvolba provozovatele sítě a přenositelnost pevných čísel, které trvalo až do roku 2003, znamenalo, že Český Telecom si na trhu udržel velmi silnou pozici. Další zpoždění v zavádění přenositelnosti mobilních čísel (od roku 2006) by mohla zpomalit maximalizaci konkurence na trhu s mobilními komunikacemi. Zatímco zákon o komunikacích z roku 2005 podle všeho řadu z těchto otázek formálně řeší, pak má-li být v České republice zavedeno a udržováno smysluplně konkurenční prostředí, bude záležet hlavně na praktické implementaci těchto formálních legislativních a regulačních opatření prostřednictvím sekundární legislativy a aktivních regulačních zásahů.